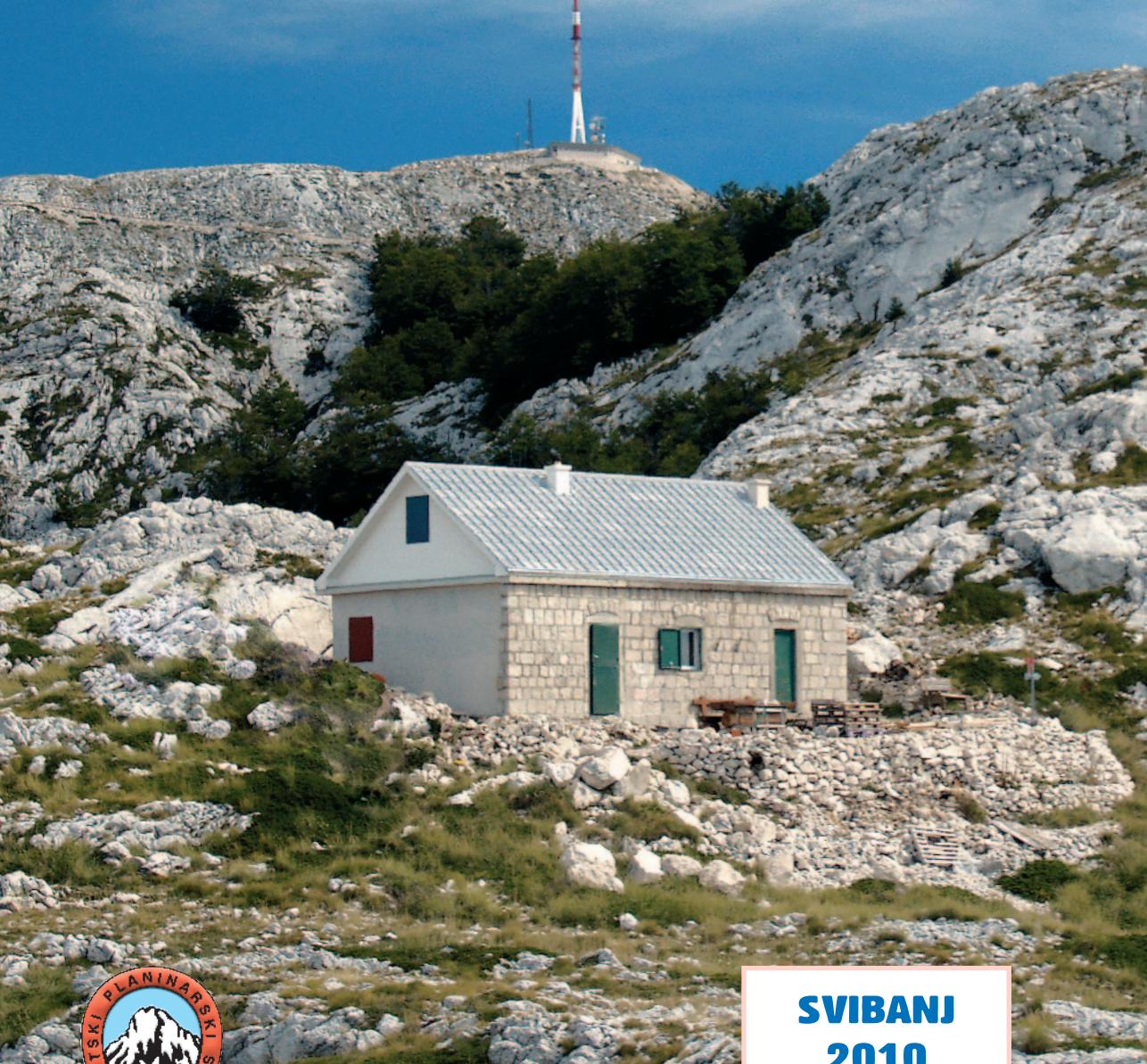

GODIŠTE

102

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

SVIBANJ

2010

5

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva je **HR4123600001101495742**.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija.** Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenta!). Podrobnejne upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Urednik d.o.o., Zagreb

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

HRVATSKI PLANINAR

Godište
Volume**102**Broj
Number **5****Svibanj - May 2010****162**

Deset godina Hrvatske planinarske obilaznice

166

Dinara

170

Cesargradska gora

173

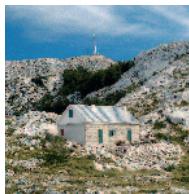
Istarski planinarski put

TEMA BROJA

Deset godina Hrvatske planinarske obilaznice

SADRŽAJ

Deset godina Hrvatske planinarske obilaznice	162
Zdenko Kristijan	
Prvi put na Dinari.....	166
Ivan Hapač	
Na Cesargradskoj gori	170
Jasna Žagar	
IPP-om od Vojakado Crne punte	173
Željko Kraljić i Ivica Richter	
Magla	180
Darko Kos	
Bosanska ljepotica Pliva	182
Nada Banović	
Matterhorn – ostvarenje najljepšega sna	185
Slavko Patačko	
SummitPost.org.....	189
Vanja Radovanović	
Gorsko spašavanja	192
Tko je što u hrvatskom planinarstvu: Ivo Čeko	194
Planinarski putovi	196
Planinarski tisak	197
Vijesti	197
Kalendar akcija	200

SLIKA NA NASLOVNICI

Planinarska kuća »Slobodan Ravlić« na Lokvi (Biokovo)
foto: Damir Pavičević

Deset godina Hrvatske planinarske obilaznice

Kako smo osmislili Hrvatsku planinarsku obilaznicu

Zdenko Kristijan, Samobor

Hrvatska planinarska obilaznica obilježava ovaj mjesec svoj deseti rođendan. Otvorena je i svečano predstavljena na pohodu »Tragom prvog izleta HPD-a« (Rude – Veliki dol – Oštrelj – Plešivica) u svibnju 2000.

Hrvatska planinarska obilaznica sljednica je Republičke planinarske transverzale »Po planinama SR Hrvatske«, osnovane prije četrdeset godina – 1970. Ta je obilaznica obuhvaćala 52 kontrolne točke (vrhova i planinarskih kuća), grupirane u dvanaest planinskih područja. Za značku obilaznice trebalo je obići najmanje 31 kontrolnu točku. Do početka Domovinskog rata, dakle u nešto više od 20 godina postojanja obilaznice, tiskano je 7500 dnevnika. U tom je razdoblju značku »Po planinama SR Hrvatske« primio 501 planinar. Budući da je zbog ratnih zbivanja dio kontrolnih točaka bio nedostupan, obilaznica je 1991. stavljena u stanje mirovanja, u očekivanju sretnijih vremena.

Kad se u Požegi 7. studenoga 1998. održavao okrugli stol o smjernicama razvoja hrvatske planinarske organizacije, autor ovog članka predložio je da se obilaznica oživi izdavanjem novog dnevnika, dopunjeno novim kontrolnim točkama. Ipak, već je prvi pregled obilaznice pokazao da treba mijenjati pravila i povećati broj područja.

Zadatak da pripremi novu obilaznicu preuzeila je Komisija za planinarske puteve HPS-a. Prvi pisani prijedlog o novoj »državnoj« obilaznici, koja bi zamijenila nekadašnju »Po planinama SR Hrvatske«, iznio je Zdenko Kristijan na sastanku Komisije 20. siječnja 1999.

Za kontrolne točke nove obilaznice bili su predloženi samo vrhovi. Druga je novost u

odnosu na staru obilaznicu bila ta da žigovi vrhova ne mogu biti smješteni u udaljenim domovima, nego na vrhovima, a ako žiga nema, kao dokaz obilaska priznavat će se fotografija s vrha.

Vrhovi širom Hrvatske grupirani su za potrebe nove obilaznice u 18 planinskih područja. Prema prvom prijedlogu, u svakom je području bilo od dvije do devet kontrolnih točaka. Predloženo je da za stjecanje priznanja u svakom području treba obići jednu do tri kontrolne točke. Na primjer, u Dalmaciji od ponuđenih osam kontrolnih točaka treba obići samo tri, po vlastitom izboru. Na popisu su se našle čak 92 kontrolne točke, od čega bi ih za priznanje bilo potrebno obići barem 33. Glavna je novost bila da je na svakom otoku na koji se može doći trajektom izabran po jedan vrh. Predviđeno je da se planinaru prizna obilazak svih kontrolnih točaka iz starog dnevnika »Po planinama SR Hrvatske«, tako da ne mora ponovno obilaziti vrhove koje je već obišao.

Članovi Komisije za planinarske puteve Bernard Margitić, Edo Hadžiselimović, Zdenko

Kristijan i pročelnik Tomislav Pavlin na svakom su mjesечnom sastanku raspravljali o pravilima obilaznice i popisu kontrolnih točaka. Na temelju zaključaka i pisanih prijedloga Zdenko Kristijan je stalno dopunjavao pravila i popis kontrolnih točaka. U godinu i po dana pripremljeno je 16 verzija pravila i popisa kontrolnih točaka.

Bilo je šest prijedloga za naziv obilaznice: »Hrvatski vrhovi«, »Hrvatska obilaznica«, »Hrvatska planinarska obilaznica«, »Hrvatska transverzala«, »Po planinama Hrvatske« i »Po planinama Republike Hrvatske«. Nakon prvih razmatranja prijedloga ostala su tri naziva – »Hrvatski vrhovi«, »Po planinama Hrvatske« i »Hrvatska planinarska obilaznica«. Izabran je naziv koji najbolje opisuje obilaznicu.

Prema prvom je prijedlogu obilaznica imala 18 planinskih područja, a već nakon mjesec dana dodano je još jedno. Medvednica, s tri područja u drugoj verziji, spojena je u jedno, pa je broj područja spao na 16. U petoj je verziji dodano novo područje: Lika. Dalmacija je podijeljena u tri područja: prvo – s Dinarom i vrhovima u unutrašnjosti, drugo – s primorskim

verziji predloženo da se uspostave tri razine priznanja i time zadovolje mogućnosti svih planinara. U petoj su verziji predložena četiri stupnja priznanja: brončana, srebrna i zlatna značka te plaketa.

Da bi se stekla brončana značka, prema prvom je izdanju dnevnika trebalo obići potrebne kontrolne točke iz deset područja, tj. 14 do 26 kontrolnih točaka, ovisno o tome koja su područja izabrana. Za srebrnu je značku trebalo obići potrebne kontrolne točke iz svih 20 područja, tj. njih 40, a kao jedina obvezna kontrolna točka određena je Dinara. Dogovoren je da bez obzira na žig, kao dokaz obilaska najvišeg vrha naše domovine treba priložiti fotografiju obilaznika na vrhu. Za zlatnu značku trebalo je predočiti dokaz o obilasku 75, a za posebno priznanje 100 kontrolnih točaka. Iz dnevnika »Po planinama SR Hrvatske« moglo se prenijeti 35 kontrolnih točaka. Ostale 22 nisu se mogle prenijeti jer su to uglavnom planinarski domovi i kuće.

Kako bi se mogli različito vrednovati vrhovi različitih težina, Komisija za planinarske puteve pokušala je osmislići sustav bodovanja vrhova.

Hrvatska planinarska obilaznica (HPO) je najveća i ujedno najpopularnija planinarska obilaznica u Hrvatskoj. Obuhvaća najatraktivnije vrhove u svim hrvatskim planinama

planinama Kozjakom, Mosorom i Omiškom Dinarom, a treće je područje činila planina Biokovo. Na kraju smo Moslavačku goru i Bilogoru odvojili od slavonskih planina pa se tako broj područja povećao na 20.

Broj kontrolnih točaka povećan je u drugoj varijanti na 120. Po broju kontrolnih točaka najveće je područje bila Dalmacija, s 14 kontrolnih točaka. U četvrtoj verziji u obilaznicu je uvrštena Alpinistička zbirka Zavičajnog muzeja u Ogulinu. Ta zbirka i Horvatovih 500 stuba na Medvednici jedine su kontrolne točke koje nisu vrhovi. Peta verzija, iz rujna 1999., imala je isprva 132, a na kraju 135 kontrolnih točaka.

Sva su tri suradnika predlagala da za stjecanje značke obilaznice treba obići 70 do 90 kontrolnih točaka. Zaključili smo, međutim, da bi takva obilaznica bila preteška, pa je u trećoj

Klek kod Ogulina – jedna od najpopularnijih hrvatskih planina i najposjećenijih kontrolnih točaka HPO-a

**Obilazak HPO-a idealan je
način za temeljito i sustavno
upoznavanje hrvatskih
planina i njihovih najatrak-
tivnijih vrhova pa su planinari
koji dovrše obilazak i steknu
visoka priznanja HPO-a u
pravilu najbolji poznavatelji
planinskih ljepota Hrvatske**

Pokušali smo vrednovati svaki vrh i dati mu određen broj bodova, od 1 do 10, te 15 za Dinaru. Kriterij je bio težina pristupa, značaj vrha, nadmorska visina i udaljenost od najbliže susjedne kontrolne točke. Otočni vrhovi dobivali su bod više zbog trajektnog pristupa. Zaključili smo ipak da je nemoguće napraviti pravedan sustav. Primjerice, pristup vrhu Učke iz Lovrana ne može vrijediti jednakom kao onaj s Polklona. Zato smo u osmoj verziji odustali od dodavanja vrhova.

Prijedlog HPO-a predan je članovima Izvršnog odbora HPS-a u studenome 1999., uz poziv da se predlože daljnja poboljšanja obilaznice. Zajednička je primjedba bila da je obilazak cijele obilaznice, a napose otočnih vrhova, skup i da je previše kontrolnih točaka. U izboru vrhova na otocima važan je doprinos dao Goran Gabrić iz Splita, a dr. Željko Poljak pomoćao je prijedlogom izmjena naziva nekih područja.

Početkom 2000. stigle su ponude za tiskanje dnevnika i izradu značaka. Određeno je da cijena dnevnika mora pokrивati cijenu svih značaka i poštarine. Planinar treba snositi samo trošak poštarine pri slanju dnevnika na adresu HPS-a. Ovalni oblik značaka stare »transverzale« pokazao se pogodnim za novu obilaznicu, pa je znak samo dopunjeno novim nazivom. Za sve je tri značke trebalo izraditi samo jedan kovački alat jer se razlikuju samo po boji metala. Prve značke izrađene su u Koprivnici.

Komisija je u veljači 2000. pripremila troškovnik tiskanja dnevnika i izrade značaka za Glavni odbor HPS-a, koji ga je prihvatio. Na kraju nas je posjetio tehnički urednik dnevnika Alan Čaplar, s kojim smo dogovorili izgled korica i sadržaj svake stranice. Svaka kontrolna

točka dobila je svoj kvadratić od 4×4 cm, za utiskivanje žigova. Poslije, pri ovjeri, pokazalo se praktičnim da je svaki žig na točno određenom mjestu. Tada je određeno da dimenzije dnevnika budu $10,5 \times 15$ cm (format A6). Taj je format nakon toga postao standardnim formatom za gotovo sve planinarske obilaznice u Hrvatskoj. Prvo, a i sva sljedeća izdanja dnevnika otisnuta su u tiskari »Ekološki glasnik« u Donoj Lomnici kod Velike Gorice.

Stanje na većini markiranih putova bilo je zadovoljavajuće, iako čak ni u trenutku otvaranja obilaznice do nekih kontrolnih točaka nije bilo markiranih pristupnih putova. To je bilo posebice izraženo na otocima, gdje putova nije bilo ili su bili neodržavani. Stanje na markiranim putovima poboljšalo se već do ljeta 2000.

Na posljednjem sastanku Komisije prije otvorenja obilaznice dogovorena je prodaja dnevnika putem ureda HPS-a, zaprimanje dnevnika poštom i predaja dnevnika na ovjeru članu Komisije te izrada evidencijskih lista za svakog obilaznika i tekst popratnog pisma za svaku značku, pa je ovjera dnevnika i izdavanje prvih brončanih značaka teklia bez poteškoća.

Dnevnik i obilaznica promovirani su na prigodnoj proslavi u Rudama, prije polaska sudionika na pohod prema Oštrocu i Plešivici. Prvog dana prodaje, u Rudama, dnevnik je nabavilo 600 planinara iz svih krajeva Hrvatske, ujedno započevši obilazak.

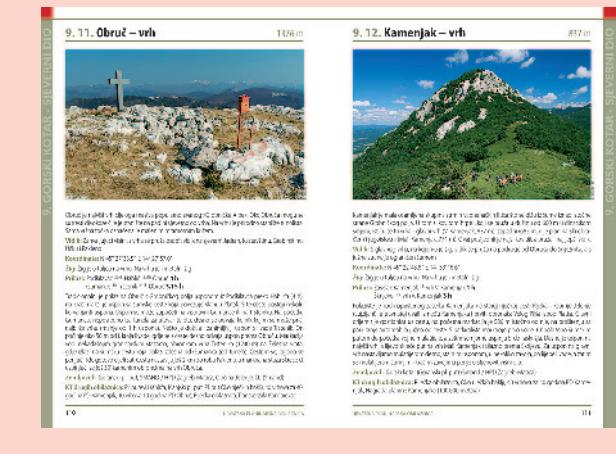
Aktivnosti u vezi s Hrvatskom planinarskom obilaznicom, dakako, nisu prestale njezinim otvaranjem. Pravila su dopunjena i dodane su nove kontrolne točke, tako da ih je danas 151, većinom opremljenih metalnim žigovima. Poslije je dodano visoko priznanje za 125, a zatim i najviše priznanje za obidenih 150 KT-a. Prošle je godine tiskano šesto izdanje dnevnika. No, o tome opširnije drugom prilikom.

U TISKU JE VODIČ PO HPO-u

Povodom 10. obljetnice HPO-a i 40. obljetnice njene preteče – obilaznice »Po planinama Hrvatske« – HPS je odlučio tiskati vodič po HPO-u. Vodič će biti predstavljen na pohodu »Tragom prvog izleta HPD-a« koji će se održati 16. svibnja 2010. u Samoborskom gorju (Rude – Oštrc – Plešivica). Format vodiča je 14×20 cm, a opseg je 220 stranica. Svakoj kontrolnoj točki u vodiču posvećena je jedna stranica. Ispod naziva i fotografije kontrolne točke nalazi se kratak opis vrha i područja u kojem se nalazi, opis mikrolokacije gdje se nalazi žig, geografske koordinate, popis ubičajenih prilaza te kratak opis najpogodnijeg pristupa. Tu je također i napomena je li vrh kontrolna točka neke druge planinarske obilaznice.

Vodič »Hrvatska planinarska obilaznica« osmišljen je tako da pruži mnoštvo praktičnih informacija korisnih za planiranje i izvedbu izleta na vrhove obuhvaćene HPO-om. Ideja vodilja pri opisivanju vrhova i najpogodnijih pristupa do njih bila je ponuditi kratke, ali konkretne informacije kakve planinari koji obilaze HPO često traže od planinara koji su ta mjesta već posjetili – kako najlakše doći do vrha, odakle krenuti, koliko vremena treba, je li pristup strm i težak, kako isplanirati izlet, što posjetiti usput i o čemu treba voditi povećanu brigu. Vodič nudi preporuke kakve bi planinaru koji traži savjet dao planinar koji je obišao sve kontrolne točke HPO-a i dobro poznaje posebnosti svakoga vrha. Autor vodiča je Alan Čaplar. Vodič će se moći nabaviti u HPS-u po cijeni od 100 kuna.

Do kraja 2009. godine prvo priznanje (brončanu značku) steklo je 559 planinara. Srebrnu značku osvojilo je 378, zlatnu 266, posebno priznanje 213, a visoko priznanje 128 planinara. Najviše priznanje za obidenih 150 KT-a stekla su 44 planinara. Među obilaznicima HPO-a zastupljeni su planinari iz 99 planinarskih društava.

Prvi put na Dinari

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

»Nismo svladali planinu, nego sebe.«

Edmond Hillary

Kao što se magla preko Vratnika provlačila prema moru, tako sam se i ja prošle godine provlačio kroz svoje dežurstvo u planinarskoj kući na Alanu. Sjetno, tuzno, pa ponekad veselo i živahno. Nije to bilo kao prethodnih godina, kada bi dan za danom ljudi dolazili i odlazili, čistio bih i radio nešto oko kuće kada njih ne bi bilo, spremao sobe za nove pridošlice umornih nogu i pratio ih ujutro s osmijehom na licu u novi dan, na novu turu i zadovoljstvo planinarenja. Sam sam vrlo malo planinario, pa čak se ni uobičajena razgibavanja

u okolicu nisu dogodila. Ali, imao sam pred sobom jedan neostvareni san.

Taj san vidim i planiram ga doseći već pola stoljeća. Prošao sam mnoge planine diljem Lipe naše, pa i šire, a nikad nisam bio na našoj najvišoj ljepotici – Dinari. Okolnosti su se ovaj put dobro posložile i ukazala se mogućnost da budem sudionikom sada već tradicionalnog poleta na Dinaru, koji se održava povodom Dana pobjede i domovinske zahvalnosti.

Slučajnost je dozvolila Dadi i meni da se na izlazu s autoceste Otočac utovarimo u moj auto

Jugozapadna strana Dinare

Jugozapadna stijena Dinare – najviša u Hrvatskoj

Travnata prostranstva Samara i Dulera Dinari daju posebnu slikovitost

i uputimo prema Kninu. Dado, kao višekratni ponavljač odlazaka na Dinaru vodio nas je čudnim putovima. Sišli smo s autoputa i meni se stalno činilo da smo sve bliže moru, a on je uporno ponavljao parolu koja uvijek važi: »Upoznaj svoju domovinu da bi je više volio!«.

S našim domaćinima dogovorili smo se da ćemo se naći u selu Guge, udaljenom 2 km od Knina. Tamo nas je pronašao naš vozač Zlatko da bi nas svojim kombijem tipa »Tko to tamo peva?« prevezao (ako se to može nazvati vožnja) makadamskom cestom prema Dinari. Ne-kako smo se »natresli« (čitaj: dovezli) do Markova groba i stručnim okom našeg vozača izabrali smo jedan od nastavaka makadama, kraj nekih čudno nastalih kratera i ostataka tenkova, prema Brezovcu.

Tamo gdje nema ničega, uvijek se nešto nađe. Čobanska koliba, s dva marljiva mladića, u dogradnji svojeg čobanskog stana. Stali su s poslom i s nama podijelili drugačiju čaroliju viđenja tih prostora nego sam je ja doživljavao. Ravan, travnat teren, a škrt. Škrt vodom, škrt stanovnicima, a bogat daljinama i pogledima. Dinara se nazirala u daljini samo svojim vrhom, a ovce čobana iz »Gigine kolibe« bile su negdje u blizini na padinama Badnja (1281 m), impo-

zantnog slojevitog kamenog vrha. Drmusanje u našem vozilu se nastavilo i uskoro sam zanijemio od ljepote doline u koju smo se spuštali. I kao svuda u našim planinama vidjeli su se ostaci pastirskih koliba i travnata prostranstva. Na nekim starim zidinama nikle su nove, obnovljene vikendice, a po postavljenim košnicama dalo se naslutiti da netko češće navraća u te krajeve.

Ubrzo smo bili na kraju prve etape puta, u planinarskoj kući Brezovac, na visini od 1050 metara. Brigu o njoj vodi HPD »Dinara« iz Knina. Zahvalan sam našem vozaču Zlatku što nas je isporučio točno pred kuću. Predivno šumovito mjesto, s kamenom stopljen objekt, izuzetno uređena kuća i predivni domaćini. Bio sam jako siguran da sam puno toga propustio svojim ranijim izostancima s pohoda na Dinaru.

Iako smo bili pozvani da već isto predvečerje »skoknemo« na vrh Dinare, odlučili smo se na skromnije pothvate. Vratili smo se pješice natrag prema Badnju i popeli se na vrh dobro markiranom stazom. Tek s padina Badnja impozantnost Dinare došla je do izražaja. Pogledi s vrha Badnja vrijedni su svakog koraka napravljenog do njega.

Natrag smo se vratili nemarkiranim grebenom. Nakon obilne večere, koje su spremili naši

IVAN HAPAC

Planinarska kuća »Martinova košara« na Donjim Torinama

IVAN HAPAC

Planinarska kuća »Glavaš«

domaćini, i malo čavrljanja s njima, odlučili smo zauzeti strateške položaje u svojim krevetima. No, iako nas je mir otpratio na počinak, nije nas pratio cijelu noć. Još neki pridošlice svoje su oduševljenje i radost dolaska izvikivali sve do ranih jutarnjih sati. Ujutro prije polaska po izrazima lica dalo se raspoznati tko su bili »noćobdije«.

Predivno jutro i nakon osvježenja i popijenog čaja krenuli smo odmah prema svojem dnevnom odredištu – vrhu Dinare. Svježina zraka bila je očaravajuća. Pravo bistro jutro u planini, zbog kojeg sam se mnogo puta ustao u cik zore. Vidjelo se da će dan biti i više nego topao,

ali za sada hladovina nas je obgrlila svojim plasti. Po gustoj travi, pa po brdskoj cesti, skrenuli smo kroz šumu i nisam mogao odoljeti da učestalo ne zastanem snimiti neki detalj.

Prolazili smo ponovo kraj nekih obnovljениh kuća, a iz smjera Bosne čuo se je neumorni kopač koji je stvarao ožiljak planini, kao dostupan put za odvoz srušene šume. Tu smo sreli, a i kasnije smo nailazili na dobro izabrane točke na kojima su dežurali članovi HGSS-a iz Šibenika. Naravno da je Dado imao s njima mnogo toga podijeliti, dok sam ja polako odmicao prema zadnjem dijelu uspona prije vrha. Stijenje je uveliko zamijenilo travnati tepih i staza više i nije izgledala kao staza, već kao markirani put.

**Nakon svih ispenjanih vrhova,
nakon lijepih domova i
skromnih skloništa, nakon
kilometara propješačenih
staza, nakon mnogih večeri
propjevanih u društvu ljudi
koji vole planinu na sličan
način kao i ja, znam samo
jedno – nije zadnji put da
sam posjetio tu posebnu
planinu, planinu ljestvicu**

Svježina je najednom popustila i znoj je, hlađen laganim vjetrićem, hlađio uspuhano tijelo. I onda malo po grebenu, pa vrh. Najviša točka u Hrvatskoj – vrh Dinare – Sinjal, vrh visok 1831 metar, nije me previše oduševio, za razliku od predivnih pogleda koji su ispunili svih 360° oko mene. Nakon nekoliko trenutaka, uz nekoliko slika za potvrdu da smo bili na vrhu, Dado mi je imenovao sve vrhove u vidokrugu, nadajući se vjerojatno da će neke i zapamtiti. Ma da... Ipak, cijenim već i to što je vjerovalo u mene.

Odmor je trajao kratko, jer imali smo zadatak još za dana stići, ja na Veliki Alan na Vele-

bitu, a Dado u svoj Samobor. Krenuli smo po grebenu prema Glavašu odakle je dolazila grupica po grupica planinara, koji su za svoj smjer uspona izabrali drugi put. Povremeno, ali sve više što smo se spuštali, susretali smo poznate planinare. Posebno me nasmijao odgovor na pitanje: »Koliko još ima do vrha?« Svi su prihvatali sa smiješkom stručno objašnjenje »Još samo pola sata... (mala stanka)... i onda ćete vidjeti vrh!«. Planina nas više nije mazila svježinom, a zalihe vode bivale su sve lakše. Sve golo i otvoreno, sam kamen i trava i na visini od 1300 metara, ponovno ovce i čobanske kolibe. Jedna od njih prekrasno uređena kao sklonište. Prostrana, izrađena rukom stručnjaka s nekoliko ležaja, vodom u blizini i nazivom »Martinova košara«. Prekrasan krajolik, a pogled u natrag prema vrhu Dinare u smjer od kuda smo došli nepogrešivo mi je rekao zašto osjećam toliku žđ. Tu još nisam pridavao veliku pažnju osjećaju male malaksalosti, no kad smo krenuli i sišli u zavojima s prelijepo visoravni, počeo sam osjećati u nogama petosatno pješačenje, a u glavi toplinu kamenjara Dinare.

Šumarnici, kroz koje smo povremeno prolazili nisu mi ponudili svoj plašt hladovine, već naprotiv još veću omaru i osjećaj žđi. Znoj se je slijevao niz leđa i samo spoznaja da vidim staru tvrđavu iznad Glavaša (Dado je i meni dao nade da je kraj, rekavši: »Još samo pola sata...«) izvukla je iz mene sve rezervno spremljeno u stanicama tijela i time mi dopustila da slavno, na svojim nogama dođem do odredišta

i planinarske kuće »Glavaš« na svega, čini mi se 551 metara nad morem, a kojom upravlja HPD »Sinjal 1831« iz Kijeva.

Nisam bio ponosan, već dehidriran. Prekrasna hladovina i osmišljeno stavljene klupe u nju bile su mi nešto najljepše u tom trenutku. Dvije boce nekog pića, popijena kava i litra vode pomalo su mi dozvoljavale da uvidim u kojem sam se prekrasnom okruženju nalazio. Domaćini su nas dočekali s dosta rashlađenog pića, toplim i izvrsnim obrokom graha i, što je najvažnije, nasmijanih lica. Hvala im za sve, jer sam se osjećao ugodno.

Hladovina je vabila da se izvalim u njeno naručje, no put je do odredišta bio još dalek. Prijevoz do Knina i sela Guge, gdje nas je čekao naš auto, osigurao je Dado (svuda nekog pozna?!). Dio puta sam prodrijemao, iako sam snimio i nekoliko lijepih fotografija za uspomenu. Putovanje Dade i mene na naše odredište rastajanja – Gospić, prošao je u prepričavanju i spremanju uspomena s ovog posebnog izleta.

Nakon svih ispenjanih vrhova, nakon lijepih domova i skromnih skloništa, nakon kilometara propješačenih staza, nakon mnogih večeri propjevanih u društvu ljudi koji vole planinu na sličan način kao i ja, znam samo jedno – nije zadnji put da sam posjetio tu posebnu planinu, planinu ljepoticu i njezin najviši vrh. Jednom drugom zgodom, ako Onaj gore dozvoli i meni i planini, opet ćemo se družiti.

A moj san je konačno ostvaren i sad sam ponosan, jer... bio sam na Dinari...

Dinara – najviši vrh Hrvatske

Na Cesargradskoj gori

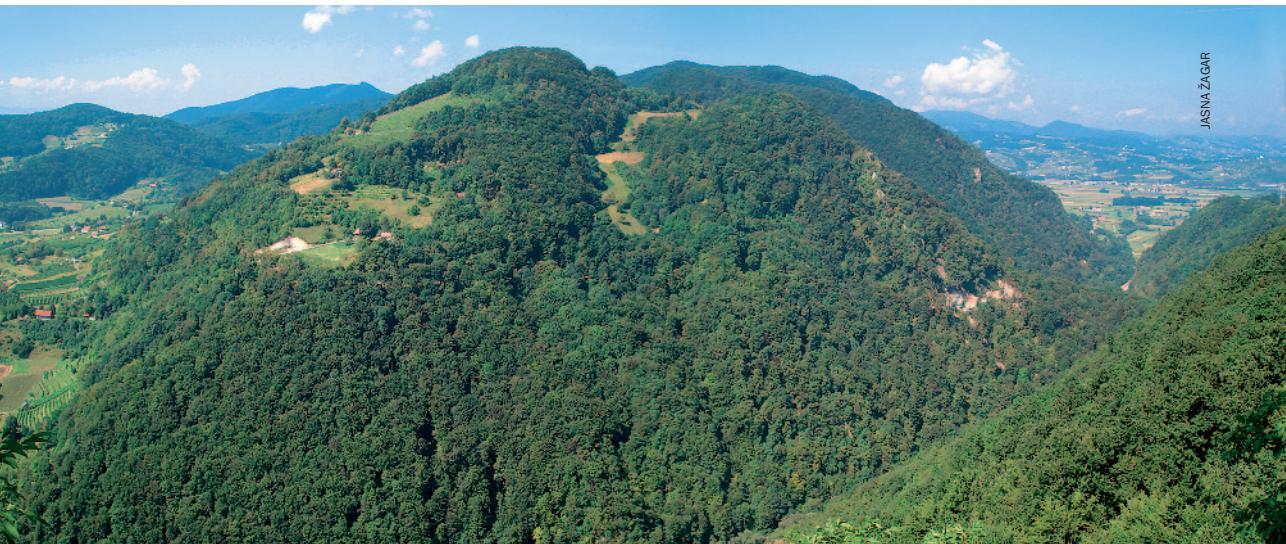
Jasna Žagar, Sesvete

Toplo je kolovoško jutro. Dok većina Zagrepčana uživa u suncu i moru, grad je gotovo prazan. Ono malo ljudi što ljeto provode na gradskom asfaltu, ove godine posebno užarenom, počiva u hladovini vlastitih domova. Tek poneki pospani nesretnik lovi mjesto u vlaku ili autobusu žureći se na posao. Čini se da poslodavce ne zanima što je rano subotnje jutro, što je vruće i što bi bilo ljepše sanjarići negdje pod krošnjama granatih stabala, nego gužvati se u autobusu ili vlaku i od sedam do tri skrивati se od dana u nekoj prodavaonici, radio-nici ili na šalteru pošte. Sreća što je subota pa nema uobičajenih gužvi. Tri kumice vuku teške košare pune jaja i mlijecnih proizvoda prema tržnici. I njih je manje nego inače. I njih su pritisnule vrućine. Kravice daju manje mlijeka pa je i sira manje.

I dok tako razmišljam o pustomu gradu, ni ne primijetih kako je iza prozorskog stakla prigradskog vlaka sve manje grada, a sve više

Cesargradska gora pruža se u smjeru istok – zapad, u duljini od 3 kilometra, na zapadnom rubu Hrvatskog zagorja. S jednoga kraja na drugi može se doći za dva sata hoda, dok šetnja hrptom traje pola sata. Vrh Japica visok je 509 metara

zelenila i tištine. Sava i Krapina mirno teku svojim dolinama. I one su se uljuljale u ljetnu mamurnost. Jedna srna plaho napusti livadu, dok zec i mnoštvo fazana ni okom ne trepnuše na buku vlaka. Livade su prepune poljskog cvijeća. Šteta što ih ne mogu pomirisati. Sigurno prelijepo mirišu. Na zagorskoj strani nižu se zelene klijeti i živopisni pitomi brežuljci, a na

JASNA ŽAGAR

Pogled s vidikovca Pesji skok na klanac Zelenjak i na Bizejško u Sloveniji

JASNA ŽAGAR

Planinarska kuća Cesargrad

svakom izviruje sićušna kapelica ili prava crkvića. Trošne drvene hižice zamjenjuju velike zidane s cvjetnim okućnicama. Kokice i pjetlići nezaobilazan su ukras svakog dvorišta.

U Klanjcu napuštam željeznički autobus i pogledom zaokružujem okoliš. Sve mi je nepoznato. Nakon trinaest godina gotovo se ničega ne sjećam! *Zar je već toliko prošlo? Pa to nije moguće! Kamo to vrijeme ide? Kao da je jučer bilo...* Ni zavojite ceste što se lijeno uspinje na brijeg, ni stuba, niti niza kafića. *Prvi put smo ovdje imali neku feštu, je li to bio ZPP? Koliko se sjećam, u ovom vatrogasnog domu. Kako li su ga samo uredili! Onda je to bila trošna zgrada neugledne unutrašnjosti, a vidi ga danas! Ali gdje su crkva i galerija? Onda mi se nije činilo da su tako daleko. Pitat ću ovu ženu koliko još ima do galerije.* »Samo ravno«, kaže, »nema još mnogo.« I zaista. Preda mnom začas zablista velebitno zdanje barokne crkve Navještenja Blažene Djevice Marije s Franjevačkim samostanom iz 17. stoljeća. *Ovoga se ne sjećam! Pa je li to ona ista crkva od prije trinaest godina?! Svakako ću pogledati stare fotografije da utvrdim je li čovjekovo sjećanje varljivo. Ma nije! Jasno se sjećam grobova plemenitaša Erdödyja, pa slikali smo se pored njih!* I zaista su tu, pored ulaza u crkvu, njihovu zadužbinu. Zid na donjoj prome-

nadi i Trg Antuna Mihanovića uređuju se u sklopu uređenja zaštićene spomeničke jezgre grada, a stoljetni klanječki kesteni zaštićeni su spomenik parkovne arhitekture.

Smatra se da je Klanjec nastao kao podgrađe utvrde Cesargrad, a prvi se put spominje 1463. godine. Ime je dobio po svom položaju na ulazu u klanac Zelenjak, a smjestio se na brežuljku uz dolinu rijeke Sutle, kojom je nekada prolazila rimska cesta. Galerija Antuna Augustinića sastajalište je i polazna točka planinara koji namjeravaju prema Cesogradu, pa tako i naša. Prijateljica strpljivo čeka na klupi u hladovini dok bez žurbe obnavljam klanječka sjećanja. Jutarnja kavica na trgu, zaštita od sunca i krećemo pitomim cesogradskim brežuljcima. Augustinićevi likovi u parku galerije sanjare u jutarnjoj tišini. *Ne znam koji mi je izložak galerije ljepši. Ali znam koji mi je najljepši. Mir.* Lagannom šetnjom širokim šumskim putom, koji je ujedno i poučna ekološka staza, pored zelenih klijeti, izvora i dvaju raspela stiže se do vidikovca Pesji skok - kakvo li je to ime? Cijelim putem caruje tišina. Ni ptice, ni čovjeka. Vidik se širi na susjednu Sloveniju i Sutlu, koja je ovdje i državna granica. Kitnjasti zeleni brežuljci odmor su za umorne oči. Nekoliko koraka dalje planinarska je kuća Cesargrad. *Kako je lijepa! Obno-*

vili su je! Kako mi je drago! Izgleda kao majušni planinski hotelčić. A i ljužačka je još uvijek tu! O kući se brinu klanječki planinari. Okoliš je čist i uredan. Ruža miriše, leptirići lelujaju prozračnim krilima, komarci se skupljaju u rojevima, a žabica skakuće po travi. Iz grmlja proviruju ostaci zidina staroga Cesargrada.

Cesograd se prvi put spominje 1399. godine, ali je možda i znatno stariji. Vjerojatno je izgrađen kao jedna od obrambenih utvrda u 12. ili 13. stoljeću. Nakon promjene nekolicine vlasnika Cesograd u 16. stoljeću dolazi u ruke Tome Bakača Erdödyja. Ta će obitelj ostati gospodarom kraja puna četiri stoljeća. Za seljačke bune 1573. utvrda je prvi put stradala kad ju je zapovjednik ustaničke vojske Ilija Gregorić zapalio, ali i turski su napadi na njoj ostavili trag. Krajem 16. stoljeća neudobna utvrda ne zadovoljava potrebe za udobnim i raskošnijim stanovanjem, a i nestalo je turske opasnosti. Stoga Erdödyji u dolini Sutle grade novi, prostraniji i udobniji dvorac koji dobiva ime Novi Dvori Cesargradski. Cesograd će uglavnom ostati napušten, premda će se u 19. stoljeću u njemu još održavati neke županijske skupštine. Godine 1933. otkupilo ga je Hrvatsko planinarsko društvo. *Zaista uživam! Dan je lijep, zidine upravo blistaju na suncu u modrini neba. Gdje li smo se ono slikali prošli put? Ovdje? Ne. Tu? Ne. Ne znam. Moram vidjeti stare fotografije. Baš zanimljivo.*

Nad Cesogradom se uzdiže vršak Japica. To je ujedno i jedini vrh Cesargradske gore,

JASNA ŽAGAR

Japica, najviši vrh Cesargradske gore

najmanje hrvatske gore. Do njega vodi širok šumski put. Zemlja je ispucala od suhoće. Sva vлага otječe kroz porozno tlo u dubinu. Paprat se raširila obronkom. Šumom se širi opojan miris svježe piljevine. Jedna obitelj ruši stabla i traktoričićem izvlači drva za zimu. Nema topline do one iz peći na drva. U jesen će Japica biti raj za berače šipka. Mnoštvo grmova obiluje tim ukusnim ljekovitim plodovima. Baš kao što grmovi kupina obiluju slasnim crnim jagodičastim bobicama. *Kako su ukusne! Imaju drugačiji okus od kupljenih! To je zbog sunca i prirodnog okoliša. To su kupine koje pamtim iz djetinjstva.* Na samome vrhu nalaze se telekomunikacijski stup, kontejneri i jedna napuštena seoska kuća. I, naravno, nezaobilazan planinarski pečat. U izmaglici trepere Kostelsko gorje, Vinagora, Boč i Domačka gora.

Silazak na drugu stranu prema Zelenjaku, dubokom klancu rijeke Sutle, strm je i šumovit. U živopisnoj zelenoj šumi čovjek se osjeća ugodno i dobrodošlo. U Mihanovićevu dolu osjeća se svečano. Ovdje je Mihanović, općinjen lijepom našom, ispjевao *Horvatsku domovinu*. Danas je s ponosom pjevamo kao Lijepu našu domovinu, hrvatsku himnu. Obelisk Antunu Mihanoviću podigla su Braća hrvatskog zmaja.

I tako prođe jedna ljetna subota na majušnoj Cesargradskoj gori. Topla večer spustila se na zagorski kraj. Sutla blago šumori u zelenim virovima Zelenjaka. Opustjela sela, polja i vino-gradi. Oko kuća utonulih u mrak ovija se blag noćni povjetarac. Vrijeme je za tih povratak.

ALAN ČAPLAR

Ruševine Cesargrada

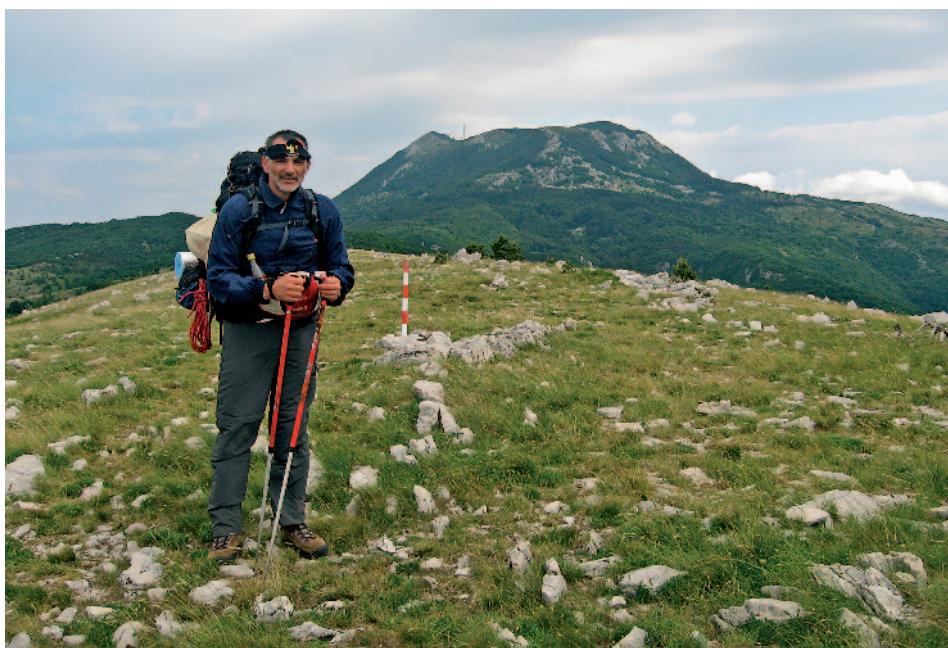
IPP-om od Vojaka do Crne punte

Željko Kraljić i Ivica Richter, Rijeka

Čini se da Istarski planinarski put (IPP), proširen i obnovljen 2006., nije osobito popularan među našim planinarama. Osim Cíćarije i Učke, planinari nekako rijetko posjećuju druga odredišta opisana u vodiču IPP-a.

Prije godinu dana propješaćili smo čitavu trasu te istarske obilaznice u namjeri da sami sebi objasnimo zašto je to tako i koliko su opravdane neke ocjene koje smo često slušali razgovarajući s drugim planinarama. Mnogi su od njih ostali samo na predrasudama i nikad nisu krenuli cijelovito »odraditi« istarsku obilaznicu. Prošle smo godine u tri dana, krenuvši od

Juricanije blizu Umaga, stigli do manskog Orljaka, a sljedeći vikend nastavili do Korita, Planika i Poklona, čime smo završili tzv. »vodoravni« dio IPP-a. Taj se naziv udomačio u planinarskom žargonu, a potječe od izgleda obilaznice na zemljovidu. IPP prijeći Istru od zapada prema istoku, odnosno od Umaga do Učke, a onda njezinim hrptom skreće prema jugu u tzv. »vertikalni dio«, prema svjetioniku na Crnoj punci, u labinskem području, gdje završava. Ove ćemo godine u jednom potezu propješaćiti upravo taj »vertikalni« dio, s dvije od ukupno četiri predviđene dionice te dvjestotinjak kilometara duge obilaznice.

Na putu od Vojaka prema jugu

Rano ujutro 29. svibnja našli smo se na vrhu Učke. Hrptom planine spuštamo se brzo u još usnulo selo Malu Učku, susrećemo pospanoga mladog pastira koji izgoni stotinjak ovaca na pašu zijevajući i čudeći se nama kao i mi njemu. Mahnemo si na pozdrav izdaleka, pa nastavljamo putom do javne česme, gdje dvojimo treba li uzeti vode ili ne treba, jer se nismo previše ugrijali, niti putem trošili vodu. Dan je vrlo hladan, oblačan i vjetrovit. Jutarnja svježina posljedica je noćne kiše, koju smo priželjkivali poslije nekoliko dana paklenih ljetnih vrućina, nimalo primjerenih proljeću.

Čitamo vodič i slijedimo upute pa stoga uzimamo još malo vode, a onda švrljamo po Maloj Učki, u kojoj opažamo sve više lijepo obnovljenih kuća. To nas veseli jer se čini da se život, barem vikendom, pomalo vraća u to

alata. Tik uz kuću postavljen je vrlo lijep kip Majke Božje, od bijelog mramora, čija ljepota odolijeva vremenu. Tu su se navodno u prošlosti smrznule mati i kći, u što možemo povjerovati jer je mjesto na goleti, na kamenoj visoravni šibanjoj vjetrom.

Gledamo svoj grad i Kvarner kroz oblake kiše koja nam se s vjetrom neumitno približava. Poslije kratke okrjepe pokušavamo pobjeći pred njom prema sat vremena udaljenom Kremenjaku. Put nije težak i pomalo je neobičan jer nije nalik penjanju na neki planinski vrhunac, ali vidici postaju sve širi i raznolikiji. Vodič opisuje IPP kao »napet luk razapet od mora do mora«. Čini nam se da je uspon na Kremenjak ono mjesto na kojem стојi strelica, a koja bi odavde na sve strane mogla daleko odletjeti.

Istarski planinarski put jedna je od najatraktivnijih hrvatskih planinarskih obilaznica. Na temeljima nekadašnjeg IPP-a »Labinska republika« istarski su planinari stvorili nov put od četiri dionice koji obuhvaća cijelu Istru – od Umaga do Labina

opustjelo učkarsko naselje, nekad s mnogo stanovnika i mnogo djece. Oni su tu živjeli teško, ali zadovoljno i zdravo, mirnim životom, o kakvom danas možemo samo sanjati.

Put se nastavlja između sjenokoša i kroz nisku šumu. Svugdje tragovi i miris stoke, tako da se mora zaobilaziti blato i paziti kuda se hoda. Vrlo brzo izbjijamo na prijevoj, odakle se pruža prekrasan vidik na čitavu Istarsku i Primorsko-goransku županiju. Zrak je čist, ispran kišom i naš pogled seže daleko do slovenskih planina, ali i do otoka, do Velebita i negdje u daljinu do udaljene talijanske obale. Smatramo to pravim dobitkom, koji se rijetko vidi i na mnogo poznatijim i višim planinskim vrhovima, a koji mnogi nikada nisu vidjeli.

Staza dalje vijuga po pitomom hrptu planine, bez velikih penjanja i spuštanja, i tako ubrzo stižemo na područje Brguda, gdje se nalaze lovačka kuća, neobičan kip orla na postolju od prirodnoga kamena i mali kažun. To je kamera kućica tipična za Istru, koju su ljudi gradili u blizini svojih polja kao sklonište i radi odlaganja

Vrh Kremenjaka ne prima nas gostoljubivo, nego s naletima kiše i vjetra, pa odmah nastavljamo dalje. Iza naših leđa Učka nestaje u oblacima, dok mi zamičemo u gustu šumu. Po dobro markiranoj stazi, vijugajući čas na istarskoj, a čas na kvarnerskoj strani, postupno se spuštamo na sedlo odakle počinje uspon na Šikovac. Za nas je to područje novo jer tu nismo nikad bili, pa nekako s nestrpljenjem očekujemo što ćemo vidjeti.

Uvijek kad se spremamo u neko novo područje ili na prvi uspon, nastojimo proučiti zemljovide i prikupiti što više podataka. Tako nam je baš prije samoga pohoda dospio u ruke časopis »Extreme«, u kojem je opisana jedna od pustolovnih utrka koje se ovdje redovno održavaju. Članak nas je vrlo zainteresirao jer opisuje doista ekstremnu duljinu noćne utrke od Plomina do Lignja, posebno naglašavajući teško prohodan i opasan dio od Sisola do Šikovca, koji za vrijeme utrke osiguravaju članovi HGSS-a. Pustolovne utrke nismo iskusili, a gledano iz Rijeke ne čini se da je taj udaljeni

Sisol – stjenovit vrh na južnom dijelu Učke

planinski obris posebno opasan ili neprohodan. Stoga smo sa zanimanjem dočekali priliku da se u to sami uvjerimo.

Uspon na Šikovac, i dalje prema Sisolu, nipošto nije lagan, pogotovo po kiši i magli, a napose noću. Uživajući u toj »pravoj« planinarškoj pustolovini, potpuno smo shvatili zašto je to područje pogodno za ekstremne utrke i mlađe ljude s dobrom kondicijom. Prosječnim bismo planinarama Šikovac i Sisol iz ovog smjera ipak preporučili za ljepšeg vremena, kad se može uživati u vidiku na strme stijene s istarske strane tih vrhova i na slikovito Čepićko polje. Nekoć je to polje često bilo poplavljivano pa ga je tadašnja Italija meliorirala prokopavši tunel do Plomina kako bi nabujale vode mogle otjecati prema moru. U vezi s tim tunelom uvijek se sjetimo anegdote koju smo čuli prije mnogo godina planinareći od Mošćeničke Drage do Čepića. Neki je Istranin, na čijem imanju počinje tunel, morao navodno automobilom često ići po svoje patke i guske čak u Plomin, jer su mu redovno bježale kroz tunel. Na kraju je

izgubio strpljenje pa se dogovorio s gostoničarem s druge strane tunela da ih on pohvata i tako je riješio problem.

Između Šikovca i Sisola postoji visoka špilja koja je odlična kao zaklon od lošeg vremena. Po tragovima vidimo da je posjetitelji koriste kako bi zapalili vatru, ogrijali se ili spremili jelo, a u nuždi bi mogla poslužiti i za noćenje. Malo dalje nailazimo na markirani put iz Brseča i na oznaku s vremenskim udaljenostima do jednog i drugog vrha, ali te udaljenosti nisu baš točne. Čini nam se da je boljka IPP-a smanjivanje stvarne vremenske udaljenosti između pojedinih odredišta. Možda naši istarski prijatelji žele na taj način »ohrabriti« posjetitelje jer su i u vodiču za neke dionice IPP-a naveli kraće vrijeme od stvarno potrebnoga. To nije dobro jer se daljinari pišu po mjeri prosječnoga planinara, a tako je i u drugim zemljama, gdje se daljinarima doista može vjerovati. Točni su daljinari važni jer se prije puta mogu planirati duljina pješačenja, odmori, obroci i sl.

Na vrhu Sisola nevrijeme kvari dojam. Trudimo se nazrijeti cresku obalu, tijelom štiteći upisnu knjigu da je ne smoči kiša. Kiša nas tjera s vrha prema Plominu. Na početku silaska teren je i dalje teško prohodan, iziskuje oprezno kretanje, bez žurbe. Čini se čak i težim od uspona, pa tako mokri i pod težinom povećih ruk-saka sretni dočekujemo planinske livade preko kojih staza vijuga u podnožje plominskog brije-ga. Nakon šest sati hoda žuljuju ramena (vlažne naramenice teško se namještaju), bole umorne i mokre noge, ali mi ne odustajemo od hoda ni rasprava na temu planinarstva.

Planinarenje je, kao i sve u životu, slojevita aktivnost. Na najjednostavnijoj razini to je samo hodanje – filozifiramo putem. Trenutak je idealan za to jer tako odgađamo raspravu o tome hoćemo li spavati u šatoru ili negdje u Plominu. Dakle, često vidiš čovjeka koji se, mu-čno opterećen teškim ruksakom, penje na planinu ili silazi s nje. Što se zbiva u njegovoј glavi, što misli, što osjeća? Čini nam se da katkad postoji samo umor, oprez koji iziskuje težak i zahtjevan teren, neko čudno meditativno stanje praznine uma, uz nagonsku količinu opreza.

Štapovi zveckaju po kamenjaru, ptica koja je prhnula sa stabla i srušila oblak kapljica

pobuđuje sjećanje na vlažne prašume tropskih otoka s kojih smo prevozili balvane skupocje-nog drva u vrijeme kad sam kao pomorac plovio tropskim područjem. Tropi su daleko, a Plomin blizu, no na kraju smo ipak izabrali opciju »šator«. U donošenju odluke pomaže pojačan vjetar, tzv. »škura« bura, od koje oče-kujemo da brzo isuši malo tla u živopisnom dolcu nad Plominom. Prije spavanja obvezna je obilna večera, a onda suha odjeća, topla vreća i »molin te, namjesti buđenje na pet«.

Sljedeće je jutro mobitel-budilica zakasnio jer smo se probudili sami, nešto ranije. Spremili smo šator i nastavili do gostionice »Dorina« u Plominu gdje smo popili prvu jutarnju kavu. Plomin djeluje pomalo neobično. Staru urbanu jezgru, koja je u bivšoj državi ubrzano propa-dala, sad nadvisuje dimnjak termoelektrane podno kojeg prolazi IPP. Točnije, kad se niz uske uličice stigne u staru plominsku luku, koja je danas većim dijelom marina, mora se krenuti u smjeru termoelektrane. Ona iz svojih pogona ispušta obilje vode koja poput rječice otječe u Plominski zaljev. Preko mosta, a ispred postro-jenja, prelazimo na suprotnu stranu da bismo trasom IPP-a krenuli prema brdu Standaru.

Uspon na Standar čini se dobrim za počet-nike i one koje želimo pridobiti za planinarstvo. Odustanu li, uvijek se mogu bez mnogo truda vratiti u neku od plominskih »oštarija«. Dojmo-vi s vrha nisu spektakularni. Valja spomenuti tek zanimljiv pogled na Labin. Vodič obećava »sajle i klinove« na spuštanju prema Rapcu, pa znatiželjni krećemo dalje.

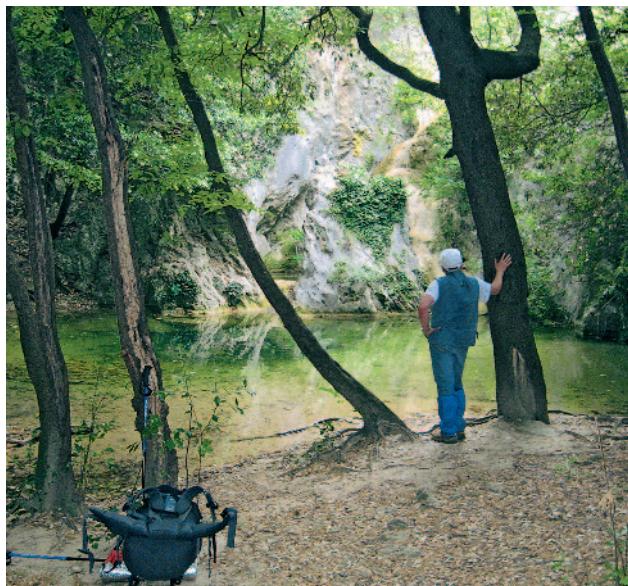
Spuštajući se prema cesti Labin – Rabac susrećemo odbjegloga ili napuštenoga velikog crnog psa koji nam se, najprije suzdržano, a poslije sve slobodnije približava. Na kraju dobi-vamo dojam da u nama vidi dvije izgubljene ovce za koje se on, to jest ona, mora pobrinuti. U trenutku kratkog predaha dijelimo s njom malo hrane i vode koju smo imali i učvršćujemo priateljstvo, zbog kojeg ćemo ubrzo požaliti. Naime, kad smo izašli na cestu koju treba prijeći, pas je počeo bjesomučno trčati oko automobila izlažući se opasnosti, očito u namje-ri da prepozna vlasnika koji ga je ostavio. Čini nam se da mu je život u pitanju, pa ga dozivamo i vežemo alpinističkim užetom koje uvijek

Sajla na dionici IPP-a na silazu prema Rapcu

imamo u ruksaku radi osiguranja. Stvorio je priličnu zbrku na cesti i zbog toga nas prate bijesni pogledi vozača koji valjda misle da je to naš pas.

Sljedeći je problem kako ga spustiti do sajli koje vode ispod ceste. Pseto je prilično veliko i krupno, ne znamo kako će se ponašati kad ga pokušamo na rukama spustiti u dubinu. Na kraju, uz malo muke, ipak silazimo putom koji je osiguran sajlama, i bez ugriza. Zaključili smo da se pas tu izvrsno snalazi, dok mi imamo poteškoća po siparu i nizbrdici. Nije nam jasno zašto je ta dionica puta osigurana sajlama i zašto je baš tako trasirana, čini nam se da je mogla biti bolje riješena. Ipak, najljepše je pri dnu, gdje se pogledu otvara malo jezero tirkizno zelene boje. Puno je punoglavaca, pa iz njega nismo pili, dok se pas, u stvari kujica, u njemu veselo kupa i hlađi. Na prigodnom mje-

Jezero bistre vode – pravo iznenadjenje na IPP-u

Većini ljudi pojam o Učkoj temelji se samo na onome što mogu vidjeti na prostoru između Poklona i vrha Vojaka, no ta impresivna planina nudi još mnoštvo čarobnih prizora koje vrijedi doživjeti

stu krstimo kujicu »radnim« nazivom »Mala«. Odvest ćemo je do Skitače, gdje ćemo za nju potražiti rješenje s labinskima planinarima koji nas očekuju.

Nastavljamo izvrsno uređenim strmim putom, kojim se iz Labina može doći do toga kraškog jezera, i dalje uz potok koji ga stvara, do kampa u Rapcu. Penjemo se strmo uzbrdo i za pola sata stižemo do razvalina crkvice svetog Martina. Ponešto smo razočarani sadašnjim izgledom te stare građevine. Nismo to očekivali u vremenu kad se mnogi sakralni objekti u Istri i drugdje marljivo obnavljaju. Prema onome što smo znali, to je starohrvatski sakralni objekt sa stanovitom poviješću, ali je sada uništen do neraspoznatljivosti (stanje na terenu nikako se ne može povezati sa slikom u vodiču!). Čini nam se da su ga svi zaboravili, a nema ni natpisa na kojem bi znatiželjni turisti mogli o njemu što pročitati.

Idući dalje prema Oštromu, prolazimo uz mnoga napuštena sela u kojima tek poneka kuća ima dobro sredenu fasadu i okućnicu, ali

se iz tih dvorišta ne čuje razgovor na hrvatskom. Odjednom, sljedeći markacije, izlazimo na livadu gdje na naše čuđenje nalazimo tri vile s bazenima. Gdje ima bazena, ima i vode, logično je zaključiti, pa pokušavamo ovdje obnoviti svoje zalihe. Obraćamo se prvom čovjeku kojeg susrećemo, upravo otvara prozor lijepo uređene starinske istarske kuće. Gleda nas dugo i čudno. U prvi mah mislimo da je to zbog našeg izgleda, starih i znojnih skitnica, ali on naše crne sumnje prekida pitanjem »Sprechen sie Deutsch?« »Ja, ja... natürlich...«, odgovaramo Istraninu. Poslije, kad smo dobili vode, objavljavamo mu da kroz njegovo dvorište prolazi planinarska markacija, negdje između bazena i kuće, na što on izlazi da je vidi i ne može se načuditi.

Zahvaljujemo se tom »Istrijanu« na njegovu jeziku i nastavljamo dalje pomalo zbuđeni, kao i on, koji ide u suprotnom smjeru razgledavajući naše znakove. Pretpostavljamo da će markacije jednog dana samo nestati i da će planinari ostati zbuđeni ako se na vrijeme

Planinarska kuća »Skitača«

ne provede zaobilaznica oko ovoga novog istarskog sela.

Put prema Oštrom traje dugo, mnogo duže nego što piše u vodiču. Hodamo brzo i bez zaustavljanja, promatrajući kako u zabačenim naseljima ima sve manje kuća, a nestaje i onih obnovljenih u kojima se uvijek čuje neki od europskih jezika. Put vodi kroz nisku primorsku šumu i po visoravni s koje se vide Cres i Lošinj. Svi vrhovi koje prelazimo nalikuju jedan drugome. Do vrha Oštri ima ih mnogo i čini se da tek što ste se popeli na jedan, tamo malo dalje postoje još tri takva. Pripisujemo to umoru i godinama, ali nam to mnogo ne pomaže jer, evo, još su tri nova vrha ispred nas.

Na kraju, ipak smo nekako stigli do vrha Oštrog, ni po čemu različitog od desetak što smo ih prije njega prohodali. Pečat dokazuje da smo na pravome mjestu, vidi se i Goli s mnoštvom antena u blizini. Pogled na sat dokazuje da to nema veze s daljinicom iz vodiča, a pogled prema Učki, koja je odavde zbilja daleko, ispunjava nas zadovoljstvom s obzirom na naš dvodnevni uradak. Čak se i Mala umorila, leži i ne pokazuje posebnu želju za nastavkom hodanja. Mi to ipak moramo učiniti, jer želimo noći u Skitači i družiti se s planinarima iz Labina koji nas očekuju.

Krećemo u sumrak, svjesni da će nas zateći noć na »putovima koji svi vode u Skitaču«, a ima ih više i, kako se ubrzo uvjeravamo, slabo

ili nikako markiranih, tako da se u sumraku, poslije desetak sati hoda, lako možemo izgubiti. Trudimo se da se to ne dogodi, premda je to ponekad neizbjegno, i na kraju, kad je već dobrano pala noć, stižemo pred selo gdje se u nekadašnjem župnom dvoru danas nalazi planinarski dom. Hodajući umorni kroz mrak, idemo prema kući iz koje se čuje zvuk harmonike i pjesma raspoloženih ljudi. Čini nam se da je to najbolja dobrodošlica.

Što reći o Skitači i labinskim planinarima? O istarskoj ljubaznosti i gostoljubivosti mnogo smo pisali u članku o prvom dijelu IPP-a (HP 11/2008., str. 504-509). Sad možemo samo ponoviti da nas je oduševilo nekoliko pojedinosti koje drugdje rijetko možete vidjeti i doživjeti. Najprije, kuća je obnovljena uz mnogo brige za očuvanje postojećeg prostora i njegove funkcije, tako da su potpuno sačuvani kameni podovi, raspored prostorija i iznimno lijep starinski kamin. To je dom koji ima uredne nužnike i tuševe na svakom katu i vrlo ugodno namještene sobe. Simpatičan kuhar donosi na stol velik lonac graha, kruh i meso, boce pića koje želite i koliko želite. Prijatelji planinari, iako se i sami zabavljaju, rado će odvojiti vrijeme i odnijeti vam ruksake i stvari u sobu koju ste odabrali za spavanje, kao da je to neka njihova dužnost prema gostima. U svemu im pomaže čudnovat čovjek, kojeg nazivaju »naš Holandez«. On ne zna ni riječi hrvatski, ali se izvrsno snalazi, priča sa svima, pjeva svaku pjesmu koju vješta planinarka svira na harmonici. Usto pomaže svima kojima to treba, počevši od pripremanja hrane u kuhinji, do čišćenja, spremanja i posluživanja... i pjevanja na kraju.

Netko je napisao da su gostoprinstvo i koristoljublje dva potpuno suprotstavljeni načina ponašanja i razmišljanja. Gledajući mnogo brojne pojave u našem turizmu, čini nam se da je koristoljublje svugdje prisutno, a da gostoprinstva više i nema. Boravak u planinarskoj kući »Skitača« uvjerio nas je u suprotno, ali to mogu pružiti samo ljudi kojima nije u prvom planu zarada i koji mogu nesebično dati i podijeliti s drugima. To je navada pravih planinara, koji u iskrenom druženju ne dijele ljude prema porijeklu, uvjerenju, nacionalnosti, jeziku niti po bilo čemu drugome, nego udjelju-

ju svoju dobrotu onome tko je želi primiti i vratiti. Takva zarazna dobrota očito djeluje i na naše Holandeze, Talijane, Engleze, Nijemce i ostale, pa oni ne žale novaca za istarske zemlje i starine, i sve ih je više iz dana u dan, kako nam se čini. Kamo to vodi, je li to slika europske Hrvatske, potpuno otvorene i gostoljubive za svakoga, teško je reći, ali nama je bilo iznimno draga da smo tu večer bili tamo, sve to doživjeli i, na kraju, zaspali uz zvuke nostalgične harmonike koja je svirala neke davno zaboravljene melodije naše mladosti.

Ujutro su još tinjali panjevi na župnikovu ognjištu. Izšli smo tiho, prekoracivši velikoga crnog psa koji je, unatoč zabrani na vratima, mirno spavao ispred vrata naše sobe. Kuhar, koji je jedini ustao da nam spremi doručak prije odlaska, ispričao nam je u tišini dnevnog boravka priču o kući, hvaleći simpatičnog i u narodu omiljenog biskupa koji se nije libio prepustiti ovaj župni dvor planinarima. Pravo je učinio, jer mislimo da je i Bogu drago kad vidi što ovi ljudi rade. I Mala je ostala mirno ležati u dvorištu, osjetivši da je našla dobre ljude koji će se vjerojatno pobrinuti za nju.

Pola sata mučnog hoda zbog nažuljanih stopala odvelo nas je do mora, do svjetionika na Crnoj punti. More je bilo nemirno i hladno, a vrijeme nepodobno za kupanje. Na dvorištu ovoga doista lijepoga i starog austrijskog svjetionika utiskujemo posljednji pečat IPP-a. Na ploči čitamo kako IPP upravo na tome mjestu - počinje!

Zaključivši da Istarski planinarski put, ustvari, nigdje ne završava, a eto, počinje na dvije krajnje točke u udaljenim mjestima Istre, prihvaćamo tu nelogičnost kao simboliku. IPP je nesavršena i nezavršena hodnja istarskom zemljom, koja se dinamično mijenja i sigurno je da će je neki drugi planinari poslije doživjeti drugačije od nas. Vjerojatno će i nama izgledati drugačije kad se jednom opet uputimo u ove krajeve, a sigurno je da ćemo se vraćati još mnogo puta. Preporučili bismo to i drugima, pogotovo sumnjičavim »velikim« planinarima kojima je sve južnije od slovenskih Alpa zanemarivo. Jer, kao glazba koja nastaje pod prstima nadahnute akordeonistice, Istra će zavoditi svakoga svojom ljepotom i pitomošću, svojim dobrim i neobičnim ljudima.

Crna punta – početak ili kraj Istarskog planinarskog puta

Magla

Darko Kos, Ludbreg

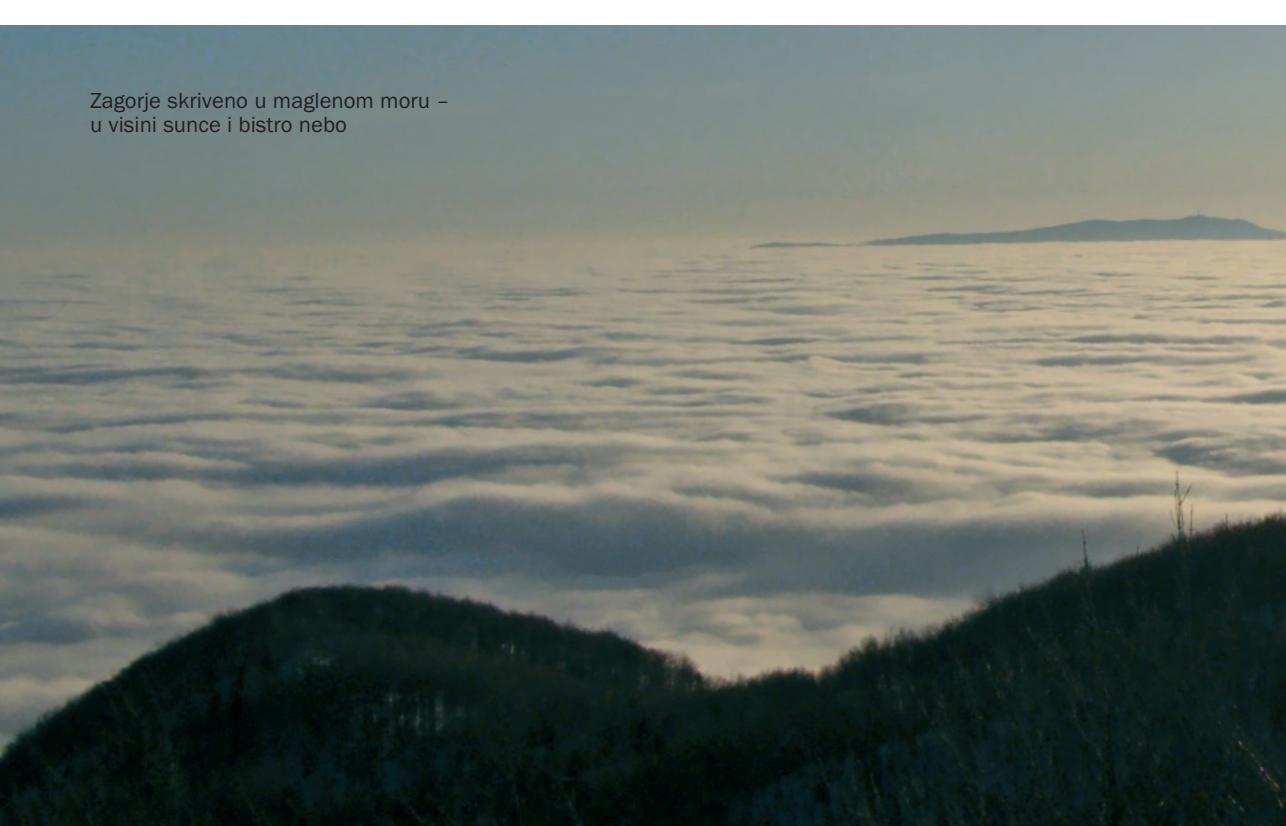
Kroz prozor već danima ne vidim ništa osim sivobijele, guste magle. Stabilna zimska antiklona zadržava se iznad većeg dijela staroga kontinenta. U Lijepoj Našoj u nizinama je magla, a u gorju sunce. Snijeg, magla, inje i zima uvukli su se u tijelo i dušu. Svakodnevica i vrijeme kao da idu ruku pod ruku. Ne mogu više tako, moram otići tamo gdje sunce sja! Kratak telefonski razgovor i evo još jedne duše željne zvijezde života. Idemo na našu planinu.

Pod nogama škripi snijeg, hladno je, magla je gotovo sve sakrila. Jedva da vidimo put kojim prolazimo, ma nema problema, znamo mi gdje smo, ne može magla sakriti naš put. Sve više ulazimo u njedra i okrilje naše planine. Primjećujem da se svjetlo pojačava. Kroz veo magle počinju prodirati prve zrake sunca, granica je blizu.

Ubrzavamo korak i evo nas na oblacima, s našim suncem. Zrake naše zvijezde života prodiru kroz krošnje stabala do inja u našoj kosi i odjeći. Topi se inje na meni i osjećam kako moje srce prima svjetlost života, kozmičke sile opet su oko mene i ja s njima plešem kolo života. Nakon desetak dana bez sunca upijam svaku zraku koja život znači. Moja osjetila sada drukčije reagiraju, gledam svijet drukčijim očima, oko mene drukčije boje i mirisi, sve je jače, intenzivnije, toplije i ljepše. Snijeg je meksi pod nogama, blještavilo boja, cvrkut ptica, nebesko plavetnilo, đevičanska bjelina snijega.

Odlazim na vrh naše planine gdje je magična granica kopna i neba. S te tajanstvene točke promatram svijet oko sebe. Vrhovi planina plivaju u moru magle, a ja se nalazim na jednom od otoka sreće. Uzburkano se more

Zagorje skriveno u maglenom moru –
u visini sunce i bistro nebo

Svjedočim rađanju novoga dana. Proživiljavam jedan od najljepših trenutaka u svom planinarskom životu, žao mi je ljudi u magli. Dijem ruke u zrak, pozdravljam novi dan, sretan sam jer sam planinar!

pjeni, a ja lebdim i plovim. Sunce polako zalazi nad najvišim planinama na zapadu, boje zlata preljevaju se preko bijelih vrhova planina i polako se spušta mrak. Pozdravljam posljednje zrake sunca i odlazim u toplinu i sigurnost našega doma.

Ujutro, ranom zorom, ustajem da pozdravim rađanje novoga dana. Mrak, zima, čekam prve zrake sunca na istoku, polako se naziru prve zrake svjetlosti. Iz časka u časak sve je više svjetla i boja. Svjedočim rađanju novoga dana. Proživiljavam jedan od najljepših trenutaka u svom planinarskom životu, žao mi je ljudi u magli. Dijem ruke u zrak, pozdravljam novi dan, sretan sam jer sam planinar!

DARKO KOS

Bjelina je zarobila planinu

DARKO KOS

Bosanska ljepotica Pliva

Od izvora do ušća

Nada Banović, Požega

Kraj je svibnja, vrijeme je već toplo i prava je ugoda boraviti u prirodi. Prijatelj Sadik poziva nas na tri dana u svoj rodni kraj, u dolinu Plive. Odmah prihvaćamo poziv i u četvrtak nakon posla, uoči praznika, kreće-mo prema Jajcu.

Za tri sata, uz usputnu bosansku kavu, u prekrasnome smo gradu Srednjobosanskog kantona – Jajcu. Razgled grada, stare srednjovjekovne gradine, muzeja AVNOJ-a u kome nakon rata nije ostalo gotovo ništa, te neizo-

stavna večera, čevapčići koji su bili jako ukusni, ali porcija toliko velika da je samo junaci mogu pojesti.

Od Jajca putujemo još dvadesetak kilometara do gradića Šipova, a odатle još malo do sela u kojem Sadik ima kuću. Nakon dogovora za sutrašnju turu i dobre večere, koja je učinila svoje, odlazimo na počinak.

Prvo jutarnje sunce i vedro nebo zovu me iz kreveta na balkon. Pogled puca na Vitorog, 1906 metara visoku planinsku ljepoticu čiji vrhovi, još uvijek pod snijegom, dominiraju pod modrim nebom. Uz kavu i doručak potvrđujemo sinoćnji dogovor da ćemo se najprije popeti na brdo Otomalj (1054 m), odakle ćemo Plivu moći vidjeti kako treba.

Prelazimo mostić na Plivi kod sela Jezera i šumskim putom krećemo u brdo. Po prekrasnim pašnjacima stada ovaca i njihovi pastiri, sve rasvjetjano, razlistano, najljepše što može biti. Odnekud iz podsvijesti stalno mi nadolaze primisli da je tuda prohujao opaki rat, da nisam ni pitala ima li mina, a teško je vjerovati da ih nema. No, budući da svi drugi veselo čavrljavaju, a to i ne spominju, šutim, pa kako bude.

Šume kroz koje prolazimo prekrasne su, nema tragova sječe, sve izgleda nedirnuto. Nakon dva sata hoda izbijamo na kamenito bilo i pred nama je još kratak put do vršne stijene Otomla. Svi odjednom stajemo, jer ne možeš dalje, pogled je prikovan na dolinu Plive koja se odavde vidi gotovo cijela, od visokih brda iz kojih izvire do Plivskog jezera koje je pod nama.

Prvi put rijeku istinski doživljavam s planine, s visine. Ne znaš je li ljepša modrina rijeke s njenim prirodnim meandrima na zelenim livadama ili brda koja je okružuju svojim punim proljetnim zelenilom. Nigdje ni traga kakvoj regulaciji, ni ičemu što nije prirodno stvoreno.

Otomalj

NADA BANOVIĆ

Nakon bezbrojnih fotografija nastavljamo vršnim grebenom do samog vrha. Uspon na vršnu stijenu nije težak i gore tek počinje pravi razgled. Sada nam prijatelj pokazuje gdje su izvori, gdje je ušće u Vrbas, sve bosanske planine koje se odavde vide, a vidik je za pamćenje jer je vrijeme vedro, sunčano i takvi su vidici mogući rijetko kada. Pod vršnom stijenom sjedimo još jedan sat i odmarajući se gledamo krajolik koji je rajske lijepe. Po silasku s Otomlja završavamo pored Plive, u restoranu i uzgajalištu pastrva. Dobivamo pastrve za večeru i dogovaramo se da čemo, dok smo tu, jesti samo pastrve. Nije to klasičan uzgoj ribe, to je riba što pliva u hladnoj i čistoj vodi koju ništa ne zagađuje.

Sljedeće jutro krećemo od Šipova prema jugozapadu, nekoliko kilometara autima (ukupno je 8,5 km do izvora), a onda dalje pješice uza samu rijeku prema njenim izvorima. Nema tu nikakvih markacija, obilježja, putokaza... Kuće uz rijeku su rijetke, uz njih vodenica, mali mlin, a sasvim uz rijeku vodi uska stazica po pašnjacima na kojima pasu stada ovaca. Svako malo je izvor s vodom, premda je tu Pliva toliko čista da se i sama može pititi. Nedirnuta priroda, a modrina vode tako neobična, prozirna, imaš dojam da je dno već na dvadesetak centimetara, a nije, rijeka je duboka i modro prozirna. I nakon nekog vremena, a ne mjeriš ga jer uživaš u raskoši vode i zelenila, stižemo pod planinu Smiljevac-Jastrebnjak. Tu su na 480 m iznad mora dva izvora, udaljeni jedan od drugoga pedesetak metara. Za mene je riječ izvor dosad značila: mjesto u zemlji iz koga izvire voda, promjera pola metra ili metar, vidi se polagano ključanje, mjeđurići... No, izvori Plive mesta su gdje iz kamena, zelena od mahovine, divlje i šumno ključaju kubici vode odjednom, u promjeru od 6 do 7 metara. Snaga njenih izvora takva je kakvu dosad nisam vidjela. Voda s izvora toliko je hladna da je moraš pititi pažljivo, gutljaj po gutljaj.

Sjedimo na velikom kamenju oko izvora i uživamo. Odavde ne možeš otići brzo, jednostavno ti se ne ide. No, ipak krećemo do trećega Plivinog izvora, udaljenog od prva dva nekih 500 metara, a on je drugačiji. Tu voda vrije iz podnožja stijene i vrelo je gotovo crno-modre

NADA BANOVIĆ

Vidik s Otomlja

Nakon dva sata hoda izbijamo na vrh Otomlja. Svi odjednom stajemo, jer ne možeš dalje, pogled je prikovan na dolinu Plive koja se odavde vidi gotovo cijela, od visokih brda iz kojih izvire do Plivskog jezera koje je pod nama

boje jer je potpuno okruženo stijenom i visokim drvećem. Na čas mi u primisli dolaze Kuvajčani, što bi oni dali da ovo imaju, ovakvo obilje čiste vode? No neka ih, oni imaju naftu.

Vraćamo se polako, uživamo u svakoj pojedinosti, sjedamo uz rijeku na livade pune cvijeća i mirisnih trava, matičnjaka, majčine dušice, metvice – ima ih koliko želiš. Zavirujemo u drvene vodenice, prelazimo drvene mostiće. Tu, kod sela Dragnića, dva se izvorишna kraka Plive spajaju u jednu rijeku. Dovle je Pliva prava planinska rijeka s brzacima, bučna, a nakon spajanja u jedan tok postaje mirnija. I dalje je brza i snažna rijeka, no ipak površinom mirnija od one koja dolazi izvorishnim kracima hučeći preko kamenja. Doživljaj rijeke gledane s planine, kad je cijelu vidiš, lijep je, no, doživljaj rijeke dok sjediš na njenoj obali, uz izvor, na mostiću, drugačiji je. Tu se osjeti njen

Impresivni slapovi Plive u Jajcu

dodir, ona bliskost s rijekom, tada možeš razumjeti lađara koji može živjeti samo na rijeci i nigdje drugdje.

Pliva se ne usijeca u stjenovite kanjone, ona brza preko kamenja, ali tu je pod tvojim nogama, dostupna ti je cijelom svojom dužinom u svakom trenutku. Toliko neobična i lijepa rijeka. Imam dojam da smo se vraćali satima jer smo uživali u svakoj pojedinosti. Razgovarali smo s ljudima koji žive u rijetkim kućicama uz rijeku, oni su tako smireni, dragi, imaš dojam da će živjeti stotinu godina jer tu nema nikakva stresa, tu vladaju prirodni zakoni. No, vjerojatno ni rijeka nije uvijek blaga i draga. Vjerojatno nakon proljetnih snjegova na obližnjim visokim planinama nabuja te mutna i surova ruši i plavi sve pred sobom. Ljudi koji žive s rijekom znaju je i lijepu i opaku, i umiljatu i razarajuću, nema samo jednu čud. Sada je takvu ne mogu zamisliti, a i neću, jer mi je najljepša ovako modra, bistra i brza, i takvu je želim spremiti u sjećanje.

Večeru uživamo u vrtu Sadikove kuće. Opet prevladavaju pastrve, ali i druge blagodati, sirevi i neizostavni kolači. Družimo se dokasna, Požežani, Našičani i Sarajlje, a svi planinari.

Treći i, na žalost, posljednji dan posjećujemo Plivsko jezero, modro, mirno i prostrano. Sjećam se vremena kad smo tuda prolazili na

putu za Makarsku, na godišnji odmor, obvezno ujutro pili kavu i fino doručkovali u hotelu »Jezero«, kojega danas više nema. Rat je doista zlo koje za sobom ostavlja strašne tragove. Tu je velika ploča s plakatom »Welcome to Pliva Valley« i srce te zaboli od same pomisli da će za koju godinu ovamo navaliti tisuće turista i uništiti ovu nedirnutu prirodu. Ali odmah pomisliš, neće valjda. Jezerom plove čamci, ljudi uživaju na njima sunčajući se, loveći ribu.

Pliva je rijeka koja na tridesetak kilometara svog toka ima izvrsne uvjete za riječni ribolov, a u njoj uz ostale vrste ribe prevladava pastrva. Pravi je raj za ribiče. Obilazimo jezero, uživamo u kavi na njegovoj obali, pa po obliku riječnom kamenju odlazimo do malih drvenih mlinova, vodenica, koje su nezaboravne. Odmah mi se javlja misao o tome kakva je palenta kada kukuruz samelje kamen ovih mlinova. Hoće li instanti učiniti od nas robote? Možda neće, ali od naše djece sigurno hoće ne promijene li se na vrijeme. Priroda nas nije zanemarila, mi smo zanemarili nju.

Još kratak odlazak u Jajce, pogled na srednjovjekovnu gradinu, pozdrav s Plivinim slapom, neizostavnim dijelom toga grada i jednim od dvadeset najljepših vodopada na svijetu, kojim Pliva završava i potom se ulijeva u Vrbas. A onda, isprva uza zelenu vodu Vrbaša, polako kući u Slavoniju.

Matterhorn ostvarenje najljepšega sna

Slavko Patačko, Zagreb

Dobro se sjećam slučajnog susreta i razgovora na sljemenskoj stazi broj 15. Bila je to jedna od mojih uobičajenih nedjeljnih tura: u deset misa u kapeli Majke Božje Sljemenske, a za ručak već doma.

Zbog slušalica koje si je nabio u uši, Neno me zasigurno ne bi ni primijetio da ga nisam zgrabio za rukav. »Eeee, Neno, pa gdje si ti, kaj ima?« Nakon nekoliko pozdravnih riječi koje se obično izgovaraju iz puke uljudnosti razgovor je skrenuo na temu prihvatljuvu za obojicu. Upravo tada, a bilo je to lani sredinom siječnja, prepoznao sam u prijateljevim riječima ponudu i istog je trenutka prihvatio i spremio u tajni pretinac svoje memorije. Sasvim me zaokupila

ta nenadana ponuda, a vikend se zbog nje pretvorio u neobičan nemir. Tek sam se u pondjeljak pribrao, kad sam okrenuo Renatov broj i uvjerio se da on uistinu krajem srpnja okuplja ekipu za Matterhorn. Uzbuđenje mi se tijekom razgovora od drhtava glasa proširilo na ruke kad sam Renatu, pri zdravoj svijesti i s punom odgovornošću, priopćio da me samo bolest ili nedajbože smrt može spriječiti da se 25. srpnja u 5 sati ne pojavim na dogovorenom polazištu. Idem na Matterhorn!

Već sam isto popodne sažetak razgovora prepričao supruzi i priopćio joj svoju namjeru. »Hej, boš ti to mogel?« Tako tipično za moju Kety. Bez suvišnih pitanja o »lovi« i zajed-

DARKO BERLJAK

Matterhorn - veličanstvena alpska prirodna piramida

ničkom godišnjem odmoru koji nam je po sve-mu sudeći za ovu godinu propao. Samo je iskreno i bez uvijanja iskazala zabrinutost.

Sljedećih nekoliko mjeseci sve je bilo u zna-ku planine koja među planinarima pobuđuje dužno poštovanje. Treninzi, čitanje literature, surfanje internetom, redovito planinarenje vi-kendom, razgovori s penjačima koji su se poku-šali uspeti na Matterhorn, praćenje dugoročne prognoze... da, Matterhorn se definitivno uselio u moj dom.

A onda je napokon došao dugo očekivani dan polaska. Prvi dan smo, dakako, potrošili na iscrpljujuću vožnju do kampa u Taschu. Ekipa je dobro raspoložena, no svi smo pomalo napeti zbog iščekivanja onoga što će se događati slje-dećih dana.

Dobro je što sam uzeo pernatu vreću. Ovdje temperatura danju rijetko prelazi 20 stupnjeva, a noću, pogotovo pred svitanje, spusti se na vrijednosti koje bi bile primjerene kasnoj jeseni. Držeći se dogovora da ćemo se u nedje-lju samo popeti do doma, postaviti šatore i, ako stignemo, malo razgledati smjer, a tek u pone-djeljak ići na vrh, spremamo se ležerno, bez žurbe.

Imate samo dvije mogućnosti da biste stigli od Tascha do osam kilometara udaljenog Zer-matta: željeznicom ili taksijem, jer je promet osobnim automobilima zabranjen. Izabrali smo vlak, iako je malo skuplj. Otprilike na pola

puta, kad je vlak izašao iz jednog zavoja, najed-nom se pred našim očima stvorila planina. I to kakva planina – Matterhorn! Premda smo se dobro pripremili za prvi susret s njim, ipak nas je oborio s nogu. Neki čudni trnci prostrujali su mi čitavim tijelom dok sam netremice, kao oduzet, gledao u brdo čudesna oblika i zanosne ljepote.

Zermatt je gradić u kojem turizam cvjeta poput cvijeća kojim je doslovno prekriven. Cvi-jeće je posvuda i ima ga u izobilju. Svi ovdje žive za turizam. Sezona traje neprekidno, 365 dana u godini. Sve funkcioniра besprijeckorno kao švicarski sat.

Vrijeme je idealno: vedro i stabilno, ma, savršeno, ali kako to obično biva, uvijek nešto mora krenuti po zlu. U info-centru raspitali smo se o osiguranju prilikom uspona, a tek us-putno pitali i za vremensku prognozu. Odgovor je bio sve samo ne ohrabrujući: sutra u popo-dnevni satima očekuje se promjena vremena.

Nenadana vijest pogodila nas je kao grom iz vedra neba. Usljedila je zburjenost i nevje-rica, što je imalo za posljedicu neočekivanu odluku većine da se još isti dan popnemo do skloništa. Moram priznati da mi se ta brzopleto donešena odluka nije nimalo svidjela.

Brzo smo krenuli ka žičari. Vladala je pri-lična gužva. »Žicom« smo se podigli do gornje postaje Schwarzsee, na 2588 metara. Pogled na Matterhorn odavde? Ma, čovjek ostaje jedno-stavno bez daha i bez riječi. »Bože moj, hvala ti. Čudesima svojim hraniš mi srce i puniš dušu.«

Mnogo planinara ostaje na toj postaji, ali većina nastavlja prema domu. Matterhorn je svakim korakom sve bliži i sve strašniji. Hörnligrat (greben Hörnli) iz ove perspektive izgleda prestrašno. Pa kako ga proći? Kuda tu ide smjer?

Stigavši na dom Berghaus Matterhorn & Hörnli – Hütte na 3260 metara odmah smo se raspitali za prognozu. Na žalost, domar je potvrđio ono što smo sa zebnjom nosili u sebi još iz Zermatta: sutra u popodnevni satima zaista nastupa promjena vremena. Nekoliko nas koji smo na dom došli među prvima složili smo se da bismo se, krenemo li zajedno s drugim penjačima oko 2 sata u noći, uspjeli popeti na vrh i vratiti se u dom prije te nepogode.

SLAVKO PATAČKO

Matterhornova stijena pravi je penjački izazov

Da prikratim vrijeme čekajući ostale članove društva, približio sam se Matterhornovoj stijeni gotovo na dohvrat ruke. Ovdje je ulaz u smjer. Još je mnogo penjača u stijeni. Većina ih se spušta, ali još ih ima koji se uspinju. Može ih se vidjeti samo kad se dobro nacilja pogledom. Sićušni su poput mrvava. Stječe se dojam da će ih moćna planina svakog trenutka progutati.

Kakva golema planina! Tamo gore, visoko, jako visoko, pod samim vrhom, nazire se sklonište. Ushićen sjedim pogleda prikovanog za moćnu planinu. Sve mi je ovo tako nestvarno, tako čudno. Osjećam se kao u nekakvom polusnu, nekakvoj izmaglici. Godinama sam hranio maštu Matterhornom, slušao iškusne planinare i potajice se nadao. Možda jednom... i evo, konačno sam tu. Tako blizu ostvarenju jednoga sna. Samo da vrijeme izdrži, samo da ja izdržim!

Kad sam se vratio u dom zatekao sam svoju ekipu u užurbanom spremanju. Ipak su odlučili krenuti, s ciljem da se danas prije mraka dočepaju skloništa. Našao sam se pred velikim izazovom – što učiniti: krenuti s njima ili pričekati sutrašnji dan? Bio sam duboko svjestan činjenice da pogrešan odabir može imati za posljedicu povratak kući praznih ruku, što me dovodilo gotovo do ludila. U takvim je prilikama vraški teško ispravno odlučiti. Za nekakvo dugo premišljanje nije mi preostalo mnogo vremena. Svi su već bili pripravni krenuti. Nakon otprilike pet sekundi, koliko mi je bilo potrebno da zazovem Majku Božju u pomoć, odlučih krenuti s njima.

Smjer počinje okomicom koja je osigurana labavim crvenim užetom. Čim smo ušli u stijenu i ulovili ritam penjanja vidjelo se tko je u kakvoj kondiciji. Ivica, Nikola i ja krenuli smo naprijed.

Zahvaljujući zelenim oznakama »stazu« je u početku lako pratiti. Znali smo da na grebenu Hörnli nema nikakvih oznaka, pa nas je »ofarbana staza« ugodno iznenadila. Na nekim su mjestima složeni i kupovi kamena, ali na njih treba gledati s oprezom. Naime, neki vodiči, kivni na one koji na planinu idu samostalno i bez njihove pomoći, znaju po planini raditi razne »spačke«, pa tako slažu i čovječuljke koji vas mogu odvesti u krivom smjeru. Nasjednete li na takvu smicalicu i zapetljate se u kakav labirint, u gadnoj ste »frci«.

SLAVKO PATAČKO

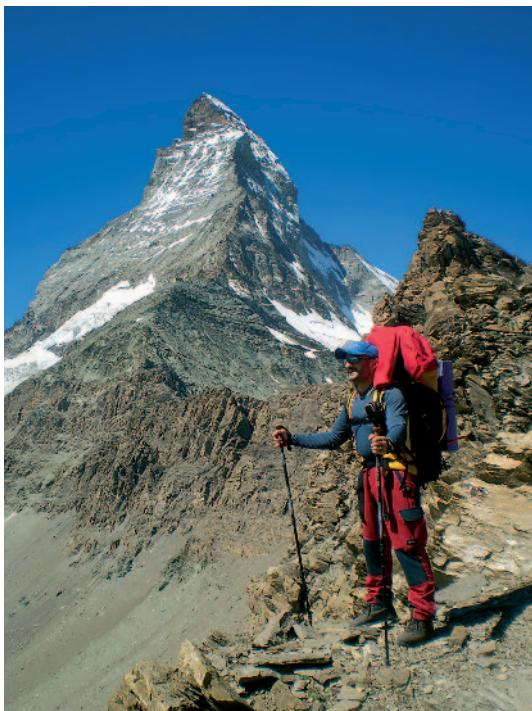
U stijeni Matterhorna, nadomak vrha

**Vršni je dio Matterhorna
oštar greben dug pedesetak
metara, na kojem se ističu
dva vrha. Prvi je švicarski,
visok 4478 metara, i ispod
njega je kip svetog Bernarda.
Tridesetak metara dalje je
metar i pol niži talijanski vrh**

Nakon otprilike sat penjanja oznaka više nema i prepušteni ste samome sebi. Srećom, još se priličan broj penjača spuštao s planine pa smo bez većih poteškoća nalazili pravi put.

Penjemo se neosigurani. Težina smjera još nije tolika da bi bilo opasno, pa smo odlučili da se još ne navezujemo jer smo tako kudikamo brži. No, planina je ipak zahtjevna i traži najveći oprez. Vidici koji nam se otvaraju zapanjujući su: na jednoj strani skupina Monte Rosa, dolje ispod nas planinarski dom, pa onda Schwarzsee i Zermatt, lijevo Weisshorn, a iznad, još prilično visoko, sklonište i vršna stijena Matterhorna. Prekrasno! Sve je jako vrletno. Ali sljubite li se s planinom, penjanje vam pruža pravi užitak.

Napokon smo izbili pod sklonište. Pred nama se ispriječila dvadesetmetarska okomica težine 3 do 4. Mislim da je to jedno od triju ključnih mjeseta na čitavom usponu. Tu više

SLAVKO PATAČKO

Autor članka Slavko Patačko pod Matterhornom

nema nikakve dvojbe: ovo se mora penjati osiguran u navezu. Olakotna je okolnost ta što su na sredini i na vrhu stijene postavljeni spitovi.

Sklonište je kućerak velik otprilike 3×4 metra, s krevetom na kat, malim stolom i klupicom. Osim nas, u njemu su prenoćila još petorica Poljaka i dvojica Talijana. Bolje i ne pitajte gdje smo i kako spavali.

Oko šest ujutro već je prva skupina penjača stigla do skloništa. Oni bez zadržavanja nastavljaju s usponom. Mi smo se spremili i odmah navezali jer je dionica od skloništa do vrha tehnički zahtjevnija nego ona od doma do skloništa. Malo smo pričekali da procesija od pedesetak penjača prođe i onda krenuli. Zanimljivo

je da smjer uspona prelazi preko neograđene terase skloništa ne šire od tri četvrtine metra, pod kojom zjapi veoma duboka provalja.

Na nekoliko koraka od skloništa drugo je ključno mjesto. Teško je otrplike kao i ono prvo, samo što je mnogo kraće. Hladna noć i nedavni snijeg ostavili su na svakom koraku vidljiv trag: posvuda vise ledene sige, a snijega je sve više. Stavljamo dereze i skidamo cepine s ruksaka. Prelazimo iz ljetnih u zimske uvjete penjanja. Vrijeme je i dalje stabilno i iznimno lijepo.

Prilično smo brzo svladali nekoliko snježnih strmina, unatoč tome što smo se na jednom dijelu zapetljali užetima zahvaljujući nervoznom Švicarcu. A onda se iznenada pred nama ispriječila okomita barijera gotovo bez opri-maka, osigurana samo debelim užetom – treći problem! Uspinjanje uz to polusmrznuto uže iz nas je izvuklo pretposljednje atome snage. Ovo mi je bilo teže ispenjati nego prva dva problema.

Još jedna snježna padina... još samo malo! Vidim vršni greben. Još nekoliko koraka... još malo! Konačno Matterhorn! Ne biste vjerovali, ali euforija je izostala. To je jedna od značajki visinske bolesti.

Vršni je dio Matterhorna oštar greben dug pedesetak metara, na kojem se ističu dva vrha. Prvi je švicarski, visok 4478 metara, i ispod njega je kip svetog Bernarda. Tridesetak metara dalje je talijanski vrh, koji je za metar i pol niži i podno njega je križ. Kraj sveca, zaštitnika planinara, popili smo pivo koje sam za tu svečanu priliku ljubomorno čuvao još od Tascha. Zahvaljujući valjda toj nesretnoj visinskoj bolesti, koja vas udari tamo gdje biste se najmanje nadali, nisam kraj svetog Bernarda izmolio ni Očenaš.

Čvrsto sam obećao, ne samo njemu, da će to učiniti onda kad moja nogu sljedeći put dotakne vrh veličanstvenog Matterhorna.

SummitPost.org

Hrvatske i svjetske planine na dlanu

Vanja Radovanović, Zagreb

Uhodnije doba godine većina planinara smanjuje svoju planinarsku aktivnost i umjesto hodanjem po brdima zadovoljava svoje planinarske potrebe listajući albume sa slikama, planinarske dnevnički i, proučavajući zemljovide, planira izlete za toplije doba godine. Neki pak »surfaju« po nepreglednom webu tražeći podatke o planinama, a za to na Zemlji ne postoji bolje mjesto od SummitPosta (www.summitpost.org!).

SummitPost (SP) je nezavisani internetski portal (ne pripada ni jednoj od medijskih korporacija) namijenjen prvenstveno ljubiteljima planina na svim stranama svijeta. Nastao je i

živi sve do sada kao plod entuzijazma i zalašanja dvojice američkih zaljubljenika u planine, Josha i Rylea, a čitav njegov sadržaj sastavljen je od doprinosa samih članova i potpuno je besplatno. Registracija je besplatna i neobvezujuća. Obvezno je samo poštovati internetsku etiku. Svaki registrirani član može dodavati nove članke i fotografije i na različite načine aktivno sudjelovati u opremanju portala, od sudjelovanja u radu njegova foruma pa do uređivanja članaka.

Velik dio ljudi koji surađuje pišeći članke (teme su predstavljanje gorja, vrhova, pristupa, planinarskih domova...) i posjećuje taj portal

The screenshot shows the homepage of SummitPost.org. At the top, there's a navigation bar with links like 'Welcome to SPI', 'Sign In | Register', 'SEARCH', and 'FOR creatia'. Below the header, the main content area features a large banner for 'Arc of Asia '09 Africa 2010' with the text 'Join us?'. To the left, there's a sidebar for 'MbPost.com -- It's SP for Mountain Biking!' with a link to 'Go to MbPost.com'. The central part of the page has sections for 'Find Mountains & Rocks' (with dropdown menus for 'In' and 'Or' location selection), 'Featured Trip Reports' (listing 'One Step Closer to Death' by Diggler), and 'Featured Pages' showing images of snowy mountains. A footer at the bottom contains a 'Done' button and the text 'Web-stranica SummitPost.org'.

živi u SAD-u, no i planine širom svijeta predstavljene su više nego dobro, uključujući i hrvatske. Pisat će o tome kako su na tom portalu za planinare sa svih strana svijeta opisane hrvatske planine i koliko su svojim člancima zastupljeni hrvatski planinari.

O karakteru SP-a najbolje govori critica napisana na linku »About«, koji uobičajeno nudi podatke o cilju, vlasnicima i ideji koja potreće određenu internetsku stranicu: »SummitPost je uvijek bio i uvijek će biti. To je sve.« Kratko i jasno, zar ne?

Portal je pokrenut 19. ožujka 2001., kad je jedan od dvojice njegovih osnivača i vlasnika, Josh, koji živi u Coloradu, e-mailom pozvao planinarske prijatelje da posjete portal i sudjeluju u njegovu stvaranju. Tada je takva interaktivna platforma, kakva je danas uobičajena za Wikipediju i još mnogo drugih internetskih servisa, bila potpuno nova i nepoznata, no ubrzo se ukorijenila među tamošnjim planinarskim zaljubljenicima i tijekom godina se vrlo brzo širila. Od skromnih početaka portal se razvio u nevjerojatnu riznicu podataka o planinama i planinarstvu: na dan 12. siječnja 2010. opisana su 1.022 gorja, 9.731 pojedinačna planina, 10.077 planinarskih pristupa, a sam portal imao je 46.638 članova! Više od 700 članova sudjelovalo je na ovaj ili onaj način u stvaranju materijala na portalu, oko 300 ih redovno sudjeluje u tome, a 100 do 200 njih svakodnevno je prisutno na portalu i na neki je način uključeno u njegov rad.

Tijekom devet godina postojanja SP je prolazio kroz sva razvojna razdoblja, tipična za internetske sadržaje: entuzijazam, zasićenja, krize, hakerske napade, osobne nesuglasice između suradnika... no, ništa ga od toga nije spriječilo da tijekom posljednjih nekoliko godina bude bez dvojbe najbolji i najpotpuniji izvor podataka o planinama i vrhovima širom svijeta. Svi oni koji žele dozнатi pojedinosti o nastanku i razvoju toga portala mogu na internetskom linku <http://www.summitpost.org/article/188606/summitpost-org.html> naći poduzi tekst o njegovu razvojnom putu (oko 70 stranica). U njemu se vrlo otvoreno, bez dlake na jeziku, govori o svim događajima u njegovu dosadašnjem »životu«. To je vrlo zanimljivo

štivo za ljubitelje planina i planinarstva, a možda još i više za one koji žele saznati kako se ispred i iza kulisa odvija život jednoga internetskog servisa.

Zanimljivo je napomenuti da je SP samo 14 mjeseci stariji od prvog izdanja Planinarskog foruma na web-stranicama HPS-a, koji je pokrenut u svibnju 2002.

Hrvatske planine na SP-u

Evo nekoliko riječi o tome kako su na SP-u prikazane hrvatske planine. Neprikosnoveno mjesto u prikazu hrvatskih planina bez dvojbe zauzima članak o Velebitu autora koji se potpisuje pseudonimom »Velebit«. Riječ je o zadarskom planinaru i fotografu Aleksandru Gospiću. On je obradio i mnoštvo pojedinačnih lokaliteta na Velebitu (skupina vrhova, pojedinačnih vrhova, prilaza, stijena...), a kreirao je i članke o mnogim drugim hrvatskim planinama Dinarskoga područja (Dinari, Biokovu, Ozebljinu, Batu, Poštaku, Obruču itd.). No, članak o Velebitu kao cjelini (pogledajte <http://www.summitpost.org/area/range/151564/velebit.html>) zaista je izvanredan i nije bez razloga imenovan prvim na SP-ovu popisu najboljih članaka na portalu uopće!

Nakon Aleksandra Gospića značajniju ulogu u opisivanju hrvatskih planina na SP-u zauzimaju još »toc« (Tomislav Cezner iz Zagreba), koji je opisao Čićariju, Rilić, Zir, Tremzinu, Orjen, Veliku Javornicu..., zatim Branko iz Rijeke opisom Snježnika, Bitoraja, Dabarskih kukova, Badnja, Kamačnika... te zagrebački planinar Gordana (na SP-u potpisana kao »Dinetic-ZG«), koji je opisao Bijele i Samarske stijene, Bjelolasicu, Klek, Kremen i Snježnicu. Uz njih su svoj skromniji doprinos dali i Vaude iz Splita (opisao je Risnjak), Sven Pavlaković iz Velike Gorice (Mosor) te »ozreng« iz Zagreba (Kalnik).

Kao zanimljivost treba istaknuti i niz članaka o hrvatskim planinama iz pera planinara iz drugih zemalja; najviše ih je napisao slovenski planinar Vid Pogačnik, inače jedan od nekoliko najaktivnijih članova SP-a, koji je opisao Učku, istarske slapove, planine kvarnerskih otoka itd. Tu su još i Marlenka iz Budimpešte (Limski kanal), Gorzi iz Češkog grada Tišnec-

Vendryne (Plitvička jezera), Szani Uherkovich iz Pečuha (Ivanščica) i drugi.

Na žalost, na SP-u nisu zastupljene sve hrvatske planine. Nedostaju članci o svim slavonskim i zagorskim planinama (osim Ivanščice i Kalnika), Medvednici, Samoborskom i Žumberačkom gorju, Ličkoj Plješivici, većini otočnih planina (osim planina kvarnerskih otoka i Paga). Uglavnom, dragi čitatelji, imate li sklonosti prema pisanju i fotografiranju, razmislite možete li svojim doprinosom popuniti neku od »rupa« na SP-u!

Zavirio sam malo i u popise planina nama susjednih država. Činjenica je da u njihovoj konkurenciji »opisanost« hrvatskih planina stoji vrlo dobro. Slovenski su alpski vrhovi također vrlo dobro opisani, ali osim njih samo Nanos i Slivnica. Dakle, nema opisa Trnovskoga gozda, Snežnika, planina Primorske, Notranjske, Dolenjske i Zasavskih planina, pa čak ni Pohorja.

Austrijske su planine opisane uglavnom dobro, tu i tamo nedostaje poneki manje poznat vrh. Planine Bosne i Hercegovine zastupljene su s petnaestak planina: Prenjem, Maglićem, Zelengorom, Bjelašnicom, Vranicom, Vran planinom, Radušom, Osječenicom (uz Cincar, Šator i još neke koje su obradili hrvatski autori). Planine Crne Gore obradene su prilično dobro, ponajviše zahvaljujući autoru koji se potpisuje s »vvujisic« (ali i nekim hrvatskim planinarima), u Srbiji je opisano desetak planina (Kopaonik, Suva planina, Zlatibor, Stara planina...), u Rumunjskoj sve značajnije planine, u Mađarskoj njih pet, u Češkoj deset, a u Slovačkoj čak 77 planina i vrhova.

Hrvatski planinari na SP-u

Kao što smo vidjeli, internet ne poznaje nacionalne granice – nekoliko hrvatskih planina opisali su planinari iz drugih zemalja. No, vjerojatno će vas veseliti podatak da je mnogo veći broj inozemnih planina koje su opisali hrvatski planinari. Već spomenuti »Velebit« (Aleksandar Gospić) opisao je veći broj najpoznatijih vrhova slovenskih Julijskih Alpa. Uz Škrlasticu, Jalovec, Razor, Mojstrovku... njemu pripada i čast uređivanja slovenske »planine nad planinama«, Triglava. Njegov je članak opremljen prekrasnim fotografijama koje Triglav prika-

zuju u najreprezentativnijem svjetlu. Tu su zatim i članci o Troglavu, Cincaru, Šatoru, Durmitoru, Pelisteru, Solunskoj glavi i još nekim drugim poznatim planinama iz našega bližeg i daljeg susjedstva.

Uz Aleksandra Gospića, više je »izleta« u inozemstvo svojim člancima napravio i »toc«, koji je poznat po opisima manje poznatih planina – na SP-u je opisao i planine u Austriji (Pack Alps, Ameringkogel, Kitzsteinhorn, Grosser Griesstein, Grosser Boesenstein...), Sloveniji (Bogatin), Mađarskoj (Badacsony), Makedoniji (Golem Korab), Albaniji/Crnoj Gori (Maja Jezerce)... dok je »Dinaric-ZG« opisao neke od vrhova u Crnoj Gori i Albaniji (Prokletije, Hajlu, Surdup, Lovćen, Bogičevicu, Kučku krajinu).

0 suradnicima SP-a

Zanimljivost je SP-a da su suradnici rangirani u skladu s veličinom svojih doprinosa (članka, opisa, fotografija), kao i u skladu s ocjenama čitatelja portala.

Na ljestvici deset najboljih suradnika i članova nalaze se petorica žitelja SAD-a i petorica Europljana. Na čelu ljestvice je Dow Williams iz SAD-a s 4332 »boda«. Već sam spomnjaо slovenskog planinara Vida Pogačnika, koji je opisao velik broj slovenskih planina i planina izvan Slovenije, a koji se nalazi na 4. mjestu s 2414 »bodova« i drugi je rangirani europski planinar (nakon Gangolfa Hauba, člana užeg SP-tima, koji je na drugome mjestu s 4312 »bodova«). Naši su planinari rangirani skromnije, no nipošto nisu na marginama djelatnosti - Aleksandar Gospić je na 38. mjestu sa 714 »bodova«, Dinaric-ZG ima 198 »bodova« itd.

Koliko god iznos tih »bodova« nije bitan, jer stvaranje ovakvog portala i baze podataka nije sportsko nadmetanje, lijepo je znati da su i Hrvati dali solidan doprinos informiranju svjetskog pučanstva o hrvatskim i drugim planinama. Stoga, dragi čitatelji, kad vam zatreba neki podatak o hrvatskim ili inozemnim planinama, skoknite s nekoliko klikova mišem i na SummitPost, a imate li za to volje i dara, podjelite svoje znanje s drugima – pisanjem članaka o dosad neopisanim hrvatskim i drugim planinama!

GORSKO SPAŠAVANJE

SVEČANO OBILJEŽENA 60. OBLJETNICA HRVATSKE GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA

Hrvatska gorska služba spašavanja je u subotu 27. ožujka 2010. obilježila 60 godina svog uspješnog postojanja kao nacionalne službe koja okuplja gorske spašavatelje, razvija spašavanje u Hrvatskoj, prati i skrbi o sigurnosti u planinama, te predstavlja Hrvatsku (tada još nesamostalnu državu) u međunarodnoj obitelji spasilačkih službi. Inače, gorsko spašavanje u Hrvatskoj puno je starije i postoji praktički od druge polovice pretprošlog stoljeća (nakon osnivanja prve planinarske organizacije 1874. godine, tada sedme takve organizacije u svijetu).

Svečana sjednica je organizirana u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu, a pokrovitelj proslave bila je Vlada Republike Hrvatske. U Lisinskom je postavljena i prigodna izložba atraktivnih fotografija iz prošlosti rada Službe, te je prikazan kratki film o HGSS-u. Program je vodio voditelj Branko Nadvinski, a muzičke brojeve i pjesme posvećene planinama, izvodila je klapa Jugo.

Nakon pozdrava gostima, pročelnik HGSS-a Vinko Prizmić, u svom obraćanju istaknuo je činjenicu da javnost uglavnom prati najčešće dramatične akcije spašavanja, no HGSS je puno više od toga. Zato je istakao jednu slabije vidljivu aktivnost HGSS-a, te duboki trag i doprinos HGSS-a ukupnoj sigurnosti u RH. Ispred predstavnika Vlade i drugih gostiju, iskazano je ponos što je zahvaljujući, svojim primjerom

borbe za svaki ljudski život, odgovornim inicijativama, pa čak i javnim prozivanjima svih dosadašnjih Vlada i državnih institucija od strane HGSS-a sustav danas učinkovitiji nego što je bio prije.

HGSS je kao nositelj struke i član obitelji najkvalitetnijih spasilačkih službi svijeta uporno i javno tražio izgradnju sustava, osnivanje posebnog državnog tijela zaštite i spašavanja (DUZS), zalagao se za donošenje zakona (legislative) koja će prepoznati sigurnost na cijelom prostoru RH kao prioritetu javnu potrebu, tražio uvođenje jedinstvenog europskog broja »112« za poziv za pomoć, započeo s helikopterskim spašavanjima i inzistirao na helikopterskoj službi kao preduvjetu preživljavanja, zagovarao trauma sustav. Djelatno je unaprediova i niz sposobnosti i vještina, pa danas zahvaljujući tome ugroženi ljudi imaju veće šanse za preživljavanje.

Istaknuo je da je HGSS služba koju čine odgovorni i visoko profesionalni pojedinci. Oni su izabrali put služenja ljudima koji su u opasnosti i zajednici u kojoj žive, mada za to ne traže nikakvu plaću. Tajna učinkovitosti HGSS-a su pojedinci koji svoje godišnje odmore koriste kako bi se popeli na vrh Mount Everesta, ili spustili u najdublje ponore zemlje, koji znaju mogu i žele djelovati тамо gdje drugi ne mogu ni pristupiti. Njih ni najnepristupačniji tereni, ni najveća nevremena ne mogu zaustaviti. U 60 godina HGSS je

Na svečanosti održanoj 27. ožujka 2010. u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski u Zagrebu okupili su se brojni

spasio ili otklonio opasnost za više od 10.000 ljudi, velikim preventivnim radom sprječeno je višestruko više nesreća koje bi se dogodile da nije bilo preventivnih akcija, edukacije, dežurstava na svim masovnim događanjima, pripremi prostora, osiguranju opasnih mjesta, izrade sigurnih zemljovidova i uputa... Istaknuo je da je prvi 60 godina tek početak jer da HGSS tek očekuju veliki izazovi i velik posao zbog činjenice da su neurbani prostori sve posjećeniji, te da oni čine preko 80% teritorija Republike Hrvatske.

Nakon pročelnika Prizmića, na svečanoj sjednici nazočnima se biranim riječima obratio dr. sc. Hrvoje Kraljević, predsjednik Hrvatskog planinarskog saveza iz čijih je temelja nastao HGSS, te je tom prigodom dodijelio Plaketu HPS-a kao najveće priznanje te organizacije. Nakon njega u ime svjetske spasilačke obitelji govorio je predsjednik Gorske reševalne zveze Slovenije Miro Pogačar koji je istakao kvalitetu HGSS-a i njegovu ulogu u svjetskoj spasilačkoj asocijaciji IKAR-CISA i regiji. Odmjerenim riječima skupu se obratio i ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje Damir Trut, koji je rekao kako HGSS kao javna žurna služba stoji na raspolaganju građanima i posjetiteljima RH, kao i operateri u centrima Službe 112 – u svako doba, spašavajući i otaklanjući opasnosti u specifičnim uvjetima. Ona kao takva ima jasnu ulogu u sustavu zaštite i spašavanja. Trut je podsjetio i zahvalio na tome što je upravo HGSS bio prvi protagonist Europskog broja za hitne službe 112. Oni su vrlo brzo uvidjeli potencijal i pred-

nost komunikacije uvođenjem broja 112 kako u Europi tako i u našoj zemlji.

Izaslanik predsjednice Vlade Republike Hrvatske, gospođe Jadranke Kosor ministar Tomislav Karamarko, čestitavši GSS-ovcima 60. obljetnicu rada, između ostalog je naglasio kako je danas HGSS učinkovita suvremena služba visoke međunarodne kvalitete te je kao takva integrirana u krovnu svjetsku spasilačku asocijaciju IKAR-CISA (International Commission for Alpine Rescue).

Ta asocijacija okuplja najbolje spasilačke službe svijeta koje djeluju na najnepristupačnijim mjestima i lokalitetima i pri najtežim uvjetima. Pripadnici HGSS-a vrlo aktivno i zapaženo sudjeluju u toj organizaciji i doprinose razvoju gorskog spašavanja u svijetu.

Nakon svečane sjednice u Tomislavovu domu na Sljemenu, održan je međunarodni Zbor spašavatelja, na kojem je sudjelovalo 150 gorskih spašavatelja iz Hrvatske i regije. Zbor je uz svečarski dio na kojem su dodijeljena priznanja zaslужnim gorskim spasiocima, imao i šest stručnih tema, o tehniči i načinima spašavanja na skijalištima i u Himalaji, o lociranju nestalih osoba putem GSM mobilnih telefona, te o pravcima razvoja spašavanja na nepristupačnim terenima izvan naseljenih mesta i javnih prometnica.

Po završetku stručnog skupa Zbora spašavatelja, započelo je druženje uz muziku i ples. Naravno, orkestar je bio sastavljen od HGSS-ovaca, vrsnih muzičara, pa se može reći da ni ovoga puta GSS-ovci nisu plesali kako im drugi sviraju.

Tekst i fotografije: www.gss.hr

članovi HGSS-a, planinari i visoki predstavnici institucija i službi s kojima HGSS surađuje

IVO ČEKO I NJEGOVA CINCAR PLANINA

Kad su članovi Planinarskoga kluba Hrvatskoga liječničkog zbora stigli autobusom u Livno da se popnu na Cincar planinu, tamo ih je dočekao dugogodišnji predsjednik livanjskog PD-a »Cincar« i tri je dana bio uz njih dan i noć, stalno u brizi da im nešto ne ustreba. U planinarskom domu na Kruzima pod Cincarom osjećali smo se, uz njega, kao u Sheratonu ili Esplanadi, a ne kao u visokoj planini daleko od civilizacije. Zagrebačke je planinare brižno pratilo sve do vrha Cincara, premda se do tada na nj popeo već stotinjak puta, a taj vrh sa svojih 2006 metara nije baš laka šetnja.

Svoj životni put započeo je Ivo Čeko – tako se zove taj neumorni i srdačni predsjednik – 4. prosinca 1951. u selu Guberu kraj Livna. Nakon osnovne škole završava gimnaziju u Livnu i pedagošku akademiju u

Splitu. Nekoliko godina predaje u srednjoj i osnovnoj školi, a najveći dio radnog vremena provodi u gimnazijskoj knjižnici u Livnu, gdje neprekidno radi do danas. Njegovu pozornost zaokupljaju kulturna, društvena, politička i gospodarska zbivanja u Livnu i širem okružju. U skladu s tim već se 1971. učlanjuje u Maticu hrvatsku, a danas je član središnjice u Zagrebu. Sudionik je Domovinskog rata od početka do kraja i časnik je HVO-a.

Kad se u Livnu 1982. nakon dugotrajnog prekida obnavlja planinarsko društvo »Cincar«, Ivo postaje njegovim djelatnim članom, no ljubav prema prirodi zasigurno je stekao još kao dijete kada je s ocem krstario po nepreglednoj visoravni Kruzima i obroncima Cincara. Po završetku Domovinskog rata, nakon dugotrajnih priprema i svladavanja brojnih prepreka, Ivo Čeko po-

Dom livanjskog PD-a »Cincar« na Kružima pod Cincarom

IVO ČEKO

novno okuplja livanjske planinare i 1998. po drugi put se obnavlja PD »Cincar«. Prvi mu je predsjednik bio Ivo, a to je i dan-danas. Pod starim imenom i novim vodstvom u Društvu započinje zanos, oduševljenje i uzlet. Markirane su staze na šest planina: Troglav, Cincar, Kamešnicu, Tušnicu, Šator i Vran, postavljeni su tuljci sa žigovima i učestali su pohodi na bosanske i hrvatske planine. Livanjski planinari redovno sudjeluju na svim planinarskim susretima i okupljanjima u Herceg Bosni i Hrvatskoj i neizostavni su sudionici dana planinara na ovim prostorima.

Godine 2001. »Cincar« organizira Dane planinara Herceg Bosne, na kojem se okupilo 25 društava iz Herceg Bosne i Hrvatske s više od 550 sudionika. Tu dolazi do izražaja Ivino iskustvo, sposobnost i požrtvovnost, tako da je skup besprijeckorno organiziran.

Ivo se dosad stotinjak puta uspeo na Cincar, a sedamdesetak puta na Troglav, bio je na Tatrama i u Bugarskoj na Musali. Njeguje prijateljske odnose po načelu »U prirodnim ljepotama ne uživati sam nego zajedno s drugima« i zato rado prima, smješta i ugošćuje skupine i pojedince koji pohode njegove planine. Stoga je cijenjen i rado viđen u mnogim mjestima diljem Herceg Bosne i Hrvatske.

Redovno se bavi pisanjem planinarskih reportaža i planinarskom fotografijom. Neke su mu fotografije objavljene i u »Hrvatskom planinaru«. Strastven je skupljač ljekovitog bilja, koje nesebično dijeli i dariva. Planinarstvo promiče putem medija i na radio postaji u Livnu obavješće sumještane o radu svog Društva.

Napokon se Ivo prihvatio i najteže zadaće, da ostvari sedamdesetpetogodišnji san livanjskih planinara – vlastiti planinarski dom. Sve podređuje tom cilju te se volonterski, s ljubavlju i bez naknade, upušta u gradnju doma na Kruzima pod Cincarom. Na Ivu bi se mogla primijeniti pučka doskočica iz livanjskoga kraja: »Na tudioj njivi, o svojoj hrani.« Nisu ga pokolebale oskudica i nerazumijevanje, nije posustao iako je četiri godine (2004. – 2008.) u teškim uvjetima danonoćno bdio nad vrlo složenom gradnjom. Okupio je stotinjak darovatelja (novac, roba, usluge, grada) iz cijele Herceg Bosne, Hrvatske i inozemstva, a u darovatelje se uključilo i nekoliko međunarodnih udruga.

Trud je okrunjen uspjehom: na prostranim Kruzima podno Cincara zabilatala je prekrasna zidanica sa smještajnim prostorom za pedesetak posjetitelja, dnevnom sobom, nusprostorijama i spremištem za vodu. Na naš je nagovor sa članovima svoga društva uredio i zimsku sobu koja je cijele godine otvorena putnicima namjernicima, osobito u nepovoljnim zimskim uvjetima. Sada je njegova velika želja i nov izazov proglašenje visoravni Kruzi pod Cincarom parkom prirode i izgradnja planinarske staze da bi na

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

NOĆNI MONOKULARI DALEKOZORI

Više informacija na WWW.LAPIS-PLUS.HR ili WWW.IZFOTELJE.COM

LAPIS PLUS Veliki izbor
WWW.LAPIS-PLUS.HR odjeće, obuće, torbi, ruksaka, noževa, kompasa, dalekozora
TEL: 01/4668-785

YUKON PRO-LUX FAST AIM SIMMONS Poco IP BlackBird

taj način ovi prostori ubuduće bili još privlačnijim i poželjnijim odredištem.

Ivo ne voli velike riječi, niti želi pohvale, najveća mu je nagrada i osobno zadovoljstvo što je dom postao stjecište ljubitelja prirode, izletnika, planinara i svih ljudi dobre volje. Upravo je nevjerljatna srdačnost i gostoljubivost kojom prihvaća planinarska društva kada dolaze na »njegovu« planinu. Tako, primjerice, tajnica HPD-a »Bilo« iz Koprivnice, opisujući u prvom broju novoga časopisa »Bilo« društveni izlet na Cincar (ožujak 2010., str. 27-31), oduševljeno piše o gostoprимstvu kojim ih je dočekao Ivo s članovima svoga društva. Planinare redovno dočekuje već u Livnu, zatim ih prati do doma na Kruzima, vodi ih na vrh Cincara, a nakon silaza u Livno brine se da razgledaju znamenitosti njegova grada, posebno Fra-njevački samostan s muzejom i galeriju slike Gabrijela Jurkića.

Svojim životom, radom i nemjerljivim doprinosom Ivo Čeko je ucrtao dubok trag u planinarstvu te postao neodvojivim dijelom postojanja PD-a »Cincar« i planinarstva u livanjskom kraju. To će zasigurno ostati i u budućnosti.

Pero Lučić i Željko Poljak

PLANINARSKI PUTOVI

NOVOSTI IZ RADA KOMISIJE ZA PLANINARSKE PUTOVE

Komisija za planinarske putove HPS-a u ovoj se godini sastala s predstavnicima planinarskih društava koja održavaju planinarske putove u Samoborskom gorju, na Medvednici te Karlovačkoj i Istarskoj županiji. Glavne su teme bile verifikacija podataka iz registra planinarskih putova i izrada smjernica za dogovor s parkovima prirode. Sastancima su se odazvali predstavnici većine pozvanih, što svjedoči o ozbilnosti rada planinarskih društava i županijskih saveza.

Komisija je vlastitim snagama razvila informatički program za obradu podataka o planinarskim putovima, markacistima i obilaznicama te time osigurala mogućnost kvalitetnog upravljanja registrima iz djelokruga svoga rada. Svi planinarski putovi u Samoborskom gorju i na Medvednici snimljeni su pomoću GPS uređaja, a prikupljene su podatke o putovima provjerila planinarska društva koja ih održavaju.

Na sastanku planinarskih društava Karlovačke županije utvrđeni su planinarski putovi koje održavaju ta društva i ucertani u kartu.

Na Poklonu je održan sastanak za Istarski planinarski savez i društva koja održavaju putove na Učki i Ćićariji. Točno je utvrđeno koja društva održavaju pojedine putove, a razjašnjene su i neke dvojbe.

Na tim su sastancima predstavnici društava i županijskih saveza iznijeli niz korisnih sugestija i prijedloga. Ažurirani su i kontaktni podaci pa se očekuje još kvalitetnija suradnja.

Planinare će zanimati informacija da se zbog opravdanih razloga neki planinarski putovi ukidaju. Popisi ukinutih putova zajedno s ostalim pojedinstvima navedenih dogovora objavljaju se na internetskim stranicama HPS-a (http://www.plsavez.hr/hr/Komisija_za_planinarske_putove/Zapisnici).

Društvima je upućen apel da se radi sigurnosti korisnika razne turističke staze i šetnice ne označavaju planinarskim markacijama, već u dogовору с туритичким јединицама ознакама које нису планinarske. У ту је сврху Комисија припремила poseban letak и послала га свим туритичким јединицама и planinarskim društвима у Hrvatskoj.

Održavanje radnih sastanaka s planinarskim društвима i županijskim savezima pokazalo se vrlo učinkovitim па ће se takav vid suradnje nastaviti i ubuduće. Tako se uskoro очekuje sastanak društava koja održavaju planinarske putove u Žumberačkom gorju te društava Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije, о чemu ћemo također izvijestiti.

Bernarda Huzjak

PRIGODNA OBILAZNICA »30 ZA 30«

HPD »MIV« iz Varaždina ove godine obilježava 30. obljetnicu uspješnog djelovanja. Tim će se povodom na dan osnivanja, 4. lipnja, održati svečana skupština, dok se za 22. kolovoza priređuje velika svečanost na otvorenome u okviru 3. planinarskog »Špancir-pohoda« na Viničkom gorju – Park »Opeka«. Dana 5. rujna društvo će u planinarskoj kući »Miroslav Hirtz« u Jablancu ugostiti predstavnike društava iz Međudruštvenog savjeta ZPP-a na 213. savjetovanju.

Povodom obljetnice, »MIV« je priredio i prigodnu obilaznicu pod nazivom »30 za 30«. Tiskano je 250 komada dnevnika obilaznice. Planinari trebaju obići šest obveznih kontrolnih točaka te još dvanaest planinarskih objekata i vrhova po vlastitom izboru. Vrijeme obilaska je neograničeno, a uspješan obilazak nagrađuje se jubilarnom majicom, izrađenom samo za tu prigodu. Cijena dnevnika iznosi 40 kn. Sve ostale informacije mogu se dobiti kod autorice obilaznice, predsjednice izletničke sekcije HPD-a »MIV«, Branke Hofer (tel. 098/98-30-351 i e-mail: branka.hofer@inet.hr). Sve informacije o HPD-u »MIV« u Varaždinu mogu se naći na stranici www.hpd-miv.hr.

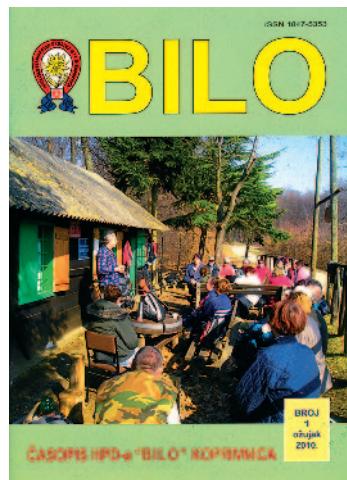
Milan Turkalj

»Bilo«, BROJ 1 (OŽUJAK 2010.) – UZORAN IZDAVAČKI MODEL

HPD »Bilo« iz Koprivnice ovih je dana tiskalo prvi broj (ožujak 2010.) svoga novog časopisa pod jednostavnim naslovom »Bilo« i mislim da je to bio pun pogodak. Nakon dvadeset godišta časopisa »Bilogorski planinar« i stanke od jednog desetljeća ovaj su se put odlučili za godišnjak, što dokazuje njihovu racionalnost jer su shvatili da je mjesecnik pretežak zalogaj. U svojoj su povijesti naša planinarska društva započela izdavati na desetke časopisa, neka društva čak i po nekoliko puta, no – uzalud! Prije ili poslije zanosan polet bi splasnuo i časopis bi ostao zabilježen samo kao hvalevrijedan pokušaj nekolicine entuzijasta. Tako danas, osim našega časopisa, redovno izlazi samo još »Lički planinar« i valja priznati da je to malo izdavačko čudo (samo, dokle?). Godišnjak je u današnjim prilikama možda najbolje rješenje. Sjetimo se i našega najvrednijeg glasila, Željezničarova »Speleologa«, koji se radio prije šest desetljeća i dugo vrludao; počeo je kao mjesecnik, pa neko vrijeme nastavio kao dvogodišnjak (!), a danas se stabilizirao kao godišnjak.

Zašto tiskati časopis? Najbolje je citirati uvodni izdavački program Antonije Genc, glavne i odgovorne urednice: »Neka ovaj časopis bude dokument, poticaj i putokaz svim naraštajima planinara. Neka nam planine budu izazov i nadahnuće za samoučenje, osobni rast i zajedništvo. Neka nam planine budu poziv i izazov za uspon prema novim obzorima.«

Godišnjak »Bilo« tiskan je u 500 primjeraka i prvi broj svi članovi društva dobivaju besplatno. Ima 54 stranice formata 23 × 17 cm, bogato je ilustriran fotografijama u boji, uzorno je i brižljivo uređen, vrlo bogat sadržajem, počevši od reportaža s izleta i članaka o društvenom radu do biografija najaktivnijih članova. Putopise će sigurno rado pročitati i nečlanovi, a valja istaknuti i velikodusan poziv na suradnju i nečlanovima jer je časopis otvoren svima koji žele suradivati svojim prilozima. Kontakt: antonija.genc@kc.t-com.hr.

prof. dr. Željko Poljak

VIJESTI

SKUPŠTINA »BILA« U KOPRIVNICI

U nedjelju 7. ožujka u Domu mladih u Koprivnici održana je redovna izborna skupština HPD-a »Bilo«. Predsjednik društva Ivica Kušek pozdravio je sve goste i članove, nakon čega su podnijeta izvješća o radu pojedinih tijela i sekcija društva u prethodnom mandatu. Kušek je istaknuo zadovoljstvo stalnim povećanjem broja članova - od 158 članova u 2006. društvo je poraslo na 314 u ovoj godini, s tim da planinarske sekcije u osnovnim školama imaju 40 do 50 mladih članova. U proteklom su razdoblju uspješno izvedene brojne akcije radi obilježavanja 80. godišnjice osnutka društva te organizirane planinarske kestenijade, a suradnja s Gradom Koprivnicom

bila je na visokoj razini. Društvo se skrbi o održavanju i obnovi Koprivničkoga planinarskog puta. Prošle je godine s velikim uspjehom pokrenuta web stranica www.hpd-bilo.hr, a nedavno je tiskan i prvi broj časopisa »Bilo«.

Svoja su izvješća podnijeli i tajnica Antonija Genc, voditelj izletničke sekcijske Boris Majerus te pročelnik novoosnovane Sekcije visokogorskih planinara Mladen Pandurić. Članica Nadzornog odbora Ankica Švarc potvrdila je da su tijela društva djelovala u skladu sa Statutom, a članica Suda časti Slobodanka Škundrić izvijestila je o radu i rezultatima toga tijela. Sva su izvješća jednoglasno prihvaćena, kao i izmjene i dopune Statuta.

U novi Izvršni odbor izabrani su Ivica Kušek, Ivana Kolar, Antonija Genc, Nina Posavec, Miroslav Aleksa, Neven Magdić, Josip Kanižaj, Boris Majerus, Marica Filipić, Ivan Burić i Jadranko Vlahinja. U Nadzorni odbor izabrani su Nada Kos-Silta, Miroslav Kamenar i Ankica Švarc, a u Sud časti Josip Šafar, Slobodanka Škundrić i Stjepan Cikač. U ime novoizabrano Izvršnog odbora, Ivica Kušek prezentirao je plan rada za razdoblje od 2010. do 2014., u kojem će se glavnina aktivnosti odnositi na planiranje i provedbu izleta. Zbog velikog broja planiranih izleta i povećanja članstva, potrebno je organizirati osnovnu planinarsku školu. Društvo će nastaviti suradnju s Gradom i srodnim udruženjima, a planira se uređenje planinarske kuće »Rudi Jurić«, organiziranje kestenijade, održavanje web stranice i daljnje izdavanje časopisa »Bilo«. U idućem razdoblju primjereno će se obilježiti i nekoliko obljetnica: u 2011. navršava se 35 godina KPP-a (otvoren je 7. studenoga 1976.), u 2012. je 20. planinarska kestenijada, a u 2013. 85. obljetnica osnutka društva (osnovano je 8. ožujka 1928.). Prisutnima su se na kraju skupštine prigodnim riječima i čestitkama na dosadašnjem radu obratili i gosti Lujo Konfici (PD »Kalnik«, Križevci) te Miroslav Hodić (PD »Borik«, Đurđevac). Nakon službenoga dijela, planinari su se družili prisjećajući se mnogih zajedničkih doživljaja s planinarskih izleta i pohoda.

Antonija Genc

211. SAVJETOVANJE ZPP-a NA RAVNOJ GORI

Delegati Međudruštvenog savjeta Zagorskoga planinarskog puta okupili su se u nedjelju 7. ožujka na 211. savjetovanju u Filićevu domu na Ravnoj gori. Domaćin je bio PD »Ravna gora« iz Varaždina. MS ZPP-a sada broji 29 članica vezanih uza Zagorski

Delegati MS ZPP-a u obnovljenom Filićevu domu na Ravnoj gori

planinarski put, koji u 25 kontrolnih točaka prolazi planinama sjeverozapadne Hrvatske. Osim poslova vezanih uza ZPP, članice svake godine organiziraju više od 40 već tradicionalnih pohoda, druženja i drugih akcija na koje se pozivaju ostala društva.

Savjetovanja ZPP-a održavaju se redovno već 54 godine, četiri puta godišnje, a jednom godišnje društva se okupljaju na Sletu planinara. Ovogodišnji, 53. slet, održava se 9. svibnja u Vugrovcu, povodom 60. obljetnice PD-a HP-a i HT-a »Sljeme« Zagreb, koje je na ovom savjetovanju proglašeno najboljim društvom MS ZPP-a za 2009. Povodom 50. obljetnice rada MS ZPP-a izdana je prigodna spomenica koja se po cijeni od 25 kuna može nabaviti u sjedištu ZPP-a, u HPD-u »Ivančica« Ivanec (kontakt: 098/90-31-833, borislav.kusen@gmail.com).

Nakon podnijetih izvješća o radu i finansijskom poslovanju te utvrđivanja kalendara akcija za 2010., za predsjednika Savjeta u sljedećem četverogodišnjem mandatu izabran je delegat i član UO-a PD-a »Ravna gora« Dragutin Novoselec, dok je tajnik i nadalje Boris Kušen iz HPD-a »Ivančica« u Ivancu.

Milan Turkalj

IZBORNA SKUPŠTINA HPD-A »MALAČKA - DONJA KAŠTEL«

Na planinarskom domu Malačka održana je 19. ožujka izborna skupština HPD-a »Malačka - Donja Kaštel«. Izabrano je staro-novo rukovodstvo, Nadzorni odbor i Sud časti. Novi mandat od četiri godine povjeren je predsjedniku Petru Pengl, dopredsjednici Katici Majković, a dužnost tajnika i dalje će obnašati Filip Balić. Uz redovne aktivnosti, glavne su zadaće društva u sljedećem mandatu pripreme i organizacija proglašenja Parka prirode na potezu prijevoju Malačka istočno prema domu Putalj; priprema drugog izdanja karte Kozjaka, dopunjenoj općinama Kaštelanske zagore Primorski Dolac, Prgomet i Lećevica; organizacija opće planinarske škole; uređenje doma i okoliša te završetak markiranja predviđenih putova na otoku Braču. Skupštini je nazočio i predsjednik HPD-a »Ante Bedalov« Kaštel Kambelovac, g. Josip Pejša. Po završetku radnog dijela, upriličena je i mala zakuska.

Filip Balić

MOSLAVAČKA METLARSKA ZABAVA

U nedjelju 13. veljače 2010. u planinarskoj kući u Moslavackoj Slatini održana je, već pomalo tradicionalna, Metlarska zabava. Sve zainteresirane u Popovači su dočekali domaćini iz HPD-a »Jelengrad« iz Kutine, predsjednik Ivica Matačić i vodiči Marija i Josip Kocet. Sve je okupljene toga jutra iznenadio prilično visok snijeg, koji je napadao noć uoči našeg dolaska. Od Popovače, gdje je bilo zborno mjesto,

jednostavno se nije moglo dalje automobilom ni autobusom. Jedino je rješenje bilo da se uputimo pješice 8 km do planinarske kuće. Dakako, kad je krajnji cilj zabava i veselo druženje, ništa nije teško, pa ni dva sata priti snijeg.

Skupilo se oko 130 planinara iz Kutine, Siska, Ivanić-Grada, Kutjeva, Bjelovara, Lipika, Pakraca, Novske i Zagreba. Put do Moslavačke Slatine prolazi dijelom kroz šumu, stare vinograde, pored klijeti i novih nasada poznatog škrleta. Zasjalo nam je i sunce, pa smo uživali u svjetlucanju i kristalnoj bjelini snijega, uz vidik na okolne vinograde i brežuljke. Zastali smo na Orehomov bregu kod plantaže oraha i jedne lijepo uredene vikendice. Nadomak planinarske kuće domaćini su nam na jednom brežuljku pokazali brezik koji je bio glavni »krivac« za stvaranje ideje o »metlarskoj zabavi«. Od 1994. godine na tom su se brežuljku rezale grane za izradu brezovih metli, a metlarska je zabava u međuvremenu postala »zaštitni znak« HPD-a »Jelengrad«.

U toplini planinarske kuće dočekuje nas skupina koja je išla cestom, pričaju da je mjestimice bilo leda, a nekolicinu starijih planinara dovezli su vozilom HGSS-a. Hvala im! Ljubazne domaćice nude nas čajem, rakijom i vrućim pogačama. Prostorije su lijepo uredene, dobro zagrijane i spremne za ručak i zabavu. Ručak je bio odličan, gulaš od divljaci i odojak, uz poznata moslavačka vina. Dalje je sve teklo po programu - tko je želio učiti izradivati brezove metle uputio se u obližnje br(e)zoučilište. Ove su se godine izradivale samo male suvenir-metlice, a uz svaku smo na dar dobili i licitarsko srce. Tko nije htio u metlarsku školu, mogao se uputiti na dodatno trosatno hodanje do ruševina Jelengrada i natrag. Većina se opredijelila za metlarsku školu i s nestrljenjem čekala dodjelu diploma, koje je Ivica Mataić (u funkciji dekana) pojedinačno uručivao novim »metlarskim specijalnim radnicima«.

Slijedila je glazba za ples. Tombole su razgrabljene, kao i brojevi za ples srca. Kad su počele dolaziti maškare i mi smo izvukli ponešto iz ruksaka i malo se zakamuflirali, ali kako to obično biva, kad je bilo najljepše, trebalo je krenuti kući. Zato nismo dočekali ples s turbo-metlom i biranje najljepše metle i najljepše maškare. Oni koji su već prije bili na tim zabavama, prisjećali su se vještice s velikim metlama, koje su uvijek imale prednost.

Domaćinima smo uz zahvalu obećali doći i nagon dinu. Zaista su uložili mnogo truda i u duhu Valentinova i maškara odlično organizirali svoju tradicionalnu metlarsku zabavu, koja će nam ostati u sjećanju kao poseban doživljaj i nezaboravan zimski pohod po južnim obroncima Moslavačke gore.

Božena Kralj-Vrsalović

MIRKO KOS

Jaskanska trojka stara 235 godina na Krajačevom kuku

235 GODINA ŽIVOTA NA ZAVIŽANU

Ana Kos, Veljko Wintersteiger i Mirko Kos, trojka s ukupno navršenih 235 godina života, uspela se prošloga ljeta, 19. kolovoza, na vrh Krajačeva kuka (1659 m) na Velebitu. Nakon prethodnih uspona na Veliki Zavižan i Zavižanski Pivčevac, obo po 1676 m, trojka je taj uspon iz Velikog Lubenovca posvetila 95. godišnjici planinarstva u Jastrebarskom te 60. godišnjici poslijeratnoga neprekidnog uspješnog rada društva, što je i svečano proslavljen 2009. godine. Uz navedeno, uspon su namijenili i uspomeni na dr. Ivana Krajača, dugogodišnjeg člana jaskanskog društva i velikana hrvatskog planinarstva. Krajač je, uz ostale zasluge, učinio Velebit pristupačnim velikom broju planinara, osiguravši novac za gradnju planinarskih kuća, ali i za uzdužnu stazu kroz sjeverni i srednji Velebit, koju je osmislio i trasirao. Ona je, doduše, poslije nazvana po njegovu graditelju, Anti Premužiću. Uspon je bio i jedan od prvih koraka u okviru inicijative na osnovi koje je HPD »Jastrebarsko« na svojoj godišnjoj skupštini u veljači iznio prijedlog da se planinarskom domu »Zavižan« vrati Krajačevi ime.

Mirko Kos

VRIJEDNO PRIZNANJE PLANINARU IZ SELCA

Rijetko se tko može pohvaliti 80-godišnjim aktivnim planinarenjem, a usto u 87. godini života imati iza sebe brojne planinarske pothvate. U takve iznimke spada Branimir Lončarić iz Selca, član PD-a »Strilež« iz Crikvenice, koji ni danas ne propušta ni jedan planinarski pohod. Taj je uspjeh ovih dana Braci Lončariću priznao i Grad Crikvenica, koji mu je na proglašenju športaša za 2009. godinu, na prijedlog »Strileža«, dodijelio posebno priznanje.

Braco se planinarstvom po okolnim selačkim brdima – Sv. Jurju i Dreninu – počeo baviti još u

Članovi »Strileža« s veteranom Bratimerem Lončarićem

djetinjstvu. U 11. godini bio je sa školom na skopskoj Crnoj gori, a zatim kao skaut na Avali, Fruškoj gori i sve tako redom. Tako je ovaj vrstan majstor, po zanimanju tokar, alatničar, normirac, tehnolog i projektant alata i strojeva, zavolio planinarenje i planine, kojima su ga, kako kaže, privukle njihove prirodne ljepote, raznolikosti i nezaboravni vidici, ali ništa

manje i druženje s planinarima, koje je uvijek poseban doživljaj.

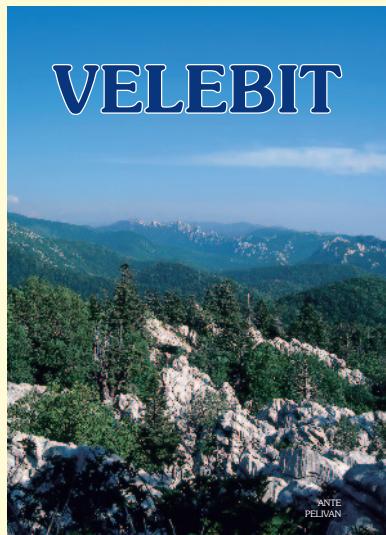
Život ga je selio po raznim mjestima. Tako je 1942. u Zagrebu postao član planinarskog društva »Zagreb-Matica«, s kojim je prošao većinu zagorskih vrhova. Poslije je s riječkim »Kamenjakom« svladao više planinarskih transverzala, osvojio Titov vrh u Makedoniji, više se puta popeo na Triglav i brojne vrhove u Kamniškim i Julijskim alpama. Uvijek ga, kaže, oduševljava Velebit. Ponosno čuva brojna priznanja, diplome, plakete i pokale sa svojih pohoda. Posebno ističe one s Memorijala Andrije Petrića u organizaciji planinarske sekcije riječkog »Torpeda«, na kojem je sudjelovao 33 puta (od ukupno 34 memorijala).

U Selce se vratio 1985., kad je otisao u mirovinu. Godinu dana poslije učlanjuje se u crikvenički »Strilež«, koji opisuje kao veliku obitelj u kojoj provodi najljepše trenutke.

I dalje planinari. Danas se više ne penje na najviše vrhove, ali ne propušta ni jedan pohod. S proslave na kojoj su se dodjeljivala priznanja Grada Crikvenice poručuje: »Ne idite u planine bez dobre odjeće i obuće, vode i barem komada kruha. U planinu se ne ide samo nogama, nego i glavom«. Samo tako naprijed, Braco!

Đurđica Dusper

30% popusta za planinare !!!

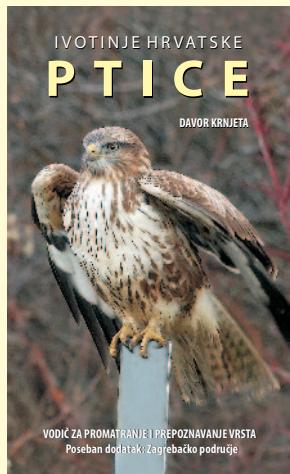
► Autor: Ante Pelivan
• fotomonografija
• bogato ilustrirana u boji
• format: 30 x 21 cm
• 194 stranice
• tvrdi uvez
• cijena: 150,00-kn

105,00 kn

Poštarnina uračunata u cijenu!

Autor: Davor Krnjeta
• format: 20,5 x 12 cm
• 350 fotografija u boji
• 360 stranica
• tvrdi uvez
• cijena: 260,00-kn

182,00 kn

IVOTINJE HRVATSKE

PTICE

DAVOR KRNJETA

VODIĆ ZA PROMATRANJE I PREPOZNAVANJE VRSTA
Poseban dodatak: Zagrebačko područje

ekološki glasnik
časopis o prirodi

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica

Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058

www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

TISKARA "Ekološki glasnik"

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
- posebni popust za sva planinarska društva

KALENDAR AKCIJA

9. 5.	53. slet planinara ZPP-a / 60. obljetnica PD »Sljeme« Zagreb Medvednica: Vugrovec	HPD »Ivančica«, Ivanec Zlatica Krošelj, 098/90-28-331 zlatica.kroselj@autohrvatska.hr
15.5.	Dan HPK-a »Vučje bratstvo« Sljeme - Činovnička livada	HPK »Vučje bratstvo«, Zagreb Denis Hojinik, 091/48-13-982, Blaž Burčul, 098/357-053 hpk.vucebratstvo@gmail.com
16. 5.	POHOD TRAGOM PRVOG IZLETA HPD-a Rude - Oštac - Plešivica	HPS i HPD »Japetić«, Samobor
16. 5.	21. pohod »Pješačenjem do zdravlja« planinarsko zalede Crikvenice	PD »Strilež«, Crikvenica Marijana Mužević, 098/92-87-288 marijana.muzevic@ri.t-com.hr
16. 5.	13. pohod kanjonom rijeke Kupe Šimatovo - vidikovac Kavranca - Doluš - Šimatovo	PD »Vršak«, Brod Moravice Emil Tušek, 091/58-61-430, Mario Šutej, 098/95-32-200 Damir Naglić, 098/18-64-672
22. - 29. 5.	Ljetni tečaj za vodiče HPS-a Mosor, Pl. dom »Umberto Girometta«	HPS - Vodička služba, Zagreb Goran Gabrić, 091/21-23-015, gorangabric@yahoo.com
23. 5.	Ljetni susret planinara na Belecgradu Ivančica, pl. kuća »Belecgrad«	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havočić, 098/16-09-056, Stjepan Hanžek, 091/79-41-399
23.5.	10 godišnjica PD-a »Mališćak« Velika, Papuk	PD »Mališćak«, Velika Tomislav Šebalj, 0989042128, Drago Štokić, 098/17-10-681
29. - 30. 5.	DANI HRVATSKIH PLANINARA 2010. Hahlić	PD »Obruč«, Jelenje i HPS 091/72-61-938, p.d.obruc@ri.t-com.hr
30. 5.	Dan PD-a »Strahinjčica« Strahinjčica	PD »Strahinjčica«, Krapina Biserka Bajcer, 091/57-65-056, Smilja Leljak, 091/51-84-259 Branko Vrhovec, 091/51-36-772
30. 5.	Druženje u Družincu Zapadna Medvednica	HPD »Vrapče«, Zagreb Marijan Herceg, 098/207-387, Drago Valečić, 098/491-717
4. 6.	30. obljetnica HPD-a »MIV« Kućan Marof	HPD »MIV«, Varaždin Mijo Erjavec, 091/53-21-570, mijo.erjavec@gmail.com
6. 6.	Virovitički susret planinara Virovitički ribnjaci	HPD »Papuk«, Virovitica Zvonimir Kovačević, 098/18-52-743
6.6.	Dan PD »Glas Istre« Kuća na Koritima	PD »Glas Istre«, Pula Aldo Buršić, 098/390-346, marbursi@gmail.com
6.6.	Dan medvedničke obilaznice Medvednica: dom Željezničar - Hunjka	PD HP i HT »Sljeme«, Zagreb Žarko Nikšić, 098/479-835, zarko.niksic@xnet.hr
6. 6.	Pohod obilaznicom PD-a »Brezovica« Brezovica	PD »Brezovica«, Petrovsko Mladen Sitar, 098/94-74-111, Ivica Hršak, 091/51-59-399
12. 6.	12. memorijal Boris Bogević Veliki Brgud - Lome - Jelenjak - Veli Brgud	HPD HP i HT »Učka«, Rijeka Ilija Blatančić, 098/305-831, Marica Miškulin, 098/305-832
13. 6.	Pohod po Goranskom planinarskom putu Gorski kotar, Kozji Vrh - Prezid - Vražji vrtec - Milanov vrh	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Jasna Kosović, 098/94-61-906
13. 6.	Dan HPD-a »Lipa« Medvednica, Lipa	HPD »Lipa«, Sesvete www.hpdlipa.hr

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

Kozarčeva 22, Zagreb, tel. 01/48-24-142 i 01/48-23-624, hps@plsavez.hr, www.plsavez.hr

PLANINARSKO DRUŠTVO »OBRUČ«

Jelenje, tel./fax 051/ 297 016, e-mail: mai@pd-obruc.com

091/726 19 38 (Vedran Stipić), 098/496 222 (Damir Kolombo), 099/598 22 07 (Mario Maršanić)

Dani hrvatskih planinara

Hahlić, 29. - 30. svibnja 2010.

Subota 29. svibnja

- 7.30 h - Okupljanje planinara u Podkilavcu
- 8.00 h - polazak na Hahlić uz pratnju vodiča
- 13.00 h - svečanost otvorenja
- 14.00 h - natjecanje u slobocnom penjanju
- 17.30 h - povratak s Hahlića u Podkilavac
- 18.00 h - druženje uz logorsku vatru u kampu
- Noćenje: u šatorima na Hahliću

Nedjelja 30. svibnja

- 7.30 h - Okupljanje planinara u Podkilavcu
- 8.00 h - polazak na Hahlić uz pratnju vodiča
- 10.00 h - »Hahlić za 1 sat«
- 12.00 h - pokazna vježba HGSS Stanice Rijeka
- 13.00 - 16.00 h - organizirani pohodi na vrhove u okolini planinarskog doma Hahlić
- 16.00 h - podjela zahvalnica i zatvaranje
- 17.30 h - organizirani povratak s Hahlića

